

VASTSELIINA GÜMNAASIUMI GÜMNAASIUMIOSA

ÕPPEKAVA

ÜLDOSA

SISUKORD

1. peatükk	4
ÜLDSÄTTED	4
§ 1. Kooli väärtused ja eripära	4
§ 2. Kooli õppekava koostamise alused ja üldehitus	7
2. peatükk	8
1. jagu	8
ÜLDOSA	8
§ 3. Gümnaasiumi sihiseade	8
§ 4. Gümnaasiumi hariduse alusväärtused	9
2. jagu	10
VALDKONNASISESED JA VALDKONNAÜLESED LÕIMINGU- VÕIMALUSED, ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMISE JA ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMISE PÕHIMÕTTED	10
§ 5. Valdkonnasisesed ja valdkonnaülesed lõiminguvõimalused	10
§ 6. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted	11
§ 7. Õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted	14
3. jagu	20
ÕPPIMISE KÄSITUS JA ÕPIKESKKOND	20
§ 8. Õppimise käsitlus	20
§ 9. Õppekeskkond	20
§ 10. Distsantsõppe käsitlus	22
4. jagu	22
ÕPPEKORRALDUS	22
§ 11. Üldised põhimõtted õppe ja kasvatus korraldusele ning ajakasutusele	22
§ 12. Õppekorralduse alused	24
§ 13. Ainevaldkonnad ja õppeained	25
§ 14. Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti	26
5. jagu	27
KOOLI ÕPPEKAVA VÄLISE ÕPPIMISE VÕI TEGEVUSE ARVESTAMINE KOOLIS ÕPETATAVA OSANA	27
§ 15. Üldpõhimõtted	27
6. jagu	28
ÕPPEKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATUD TEGEVUSED	28
§ 16. Üldpõhimõtted ja õppekava rakendamist toetavad ülekooolilised üritused	28
§ 17. Ülekoooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted	29
7. jagu	30
ÕPPEKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATUD TEGEVUSED	30
§ 18. Üldpõhimõtted ja õppekava rakendamist toetavad ülekooolilised üritused	30
§ 19. Ülekoooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted	30
§ 20. Õppekava rakendamist toetavad ülekooolilised üritused	31
8. jagu	34
ÕPILASUURIMUSE VÕI PRAKTILISE TÖÖ KORRALDUS	34
§ 21. Üldsätted	34
§ 22. Uurimuse ja praktilise töö olemus ning põhietapid	34
§ 23. Uurimuse ja praktilise töö teostamine ja kaitsmine	35
9. jagu	36
HINDAMINE NING KLASSI JA GÜMNAASIUMI LÕPETAMINE	36
§ 24. Hindamise korraldus	36
§ 25. Kujundav hindamine	37
§ 26. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus	38
§ 27. Hinded viiepallisüsteemis	38

§ 28. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord.....	39
§ 29. Gümnaasiumi õpilase käitumise hindamine	40
§ 30. Hinde vaidlustamine	41
§ 31. Kokkuvõttev hindamine, klassikursuse ja gümnaasiumi lõpetamine	41
§ 32. Täiendavad alused gümnaasiumist väljaarvamiseks.....	42
§ 33. Gümnaasiumi lõpetamine	42
10. jagu.....	43
ÕPILASE TUNNUSTAMINE.....	43
§ 34. Kiituskirjaga „Väga hea õppimise eest“ tunnustamine.....	43
§ 35. Kiituskirjaga „Väga heade tulemuste eest üksikus õppeaines“ tunnustamine.....	43
§ 36. Kuld- ja hõbemedaliga tunnustamine	44
§ 37. Vastseliina Gümnaasiumi tänu- ja kiituskirjaga tunnustamine.....	44
§ 38. Direktori käskkirjaga tunnustamine.....	44
11. jagu.....	45
HARIDUSLIKU ERIVAJADUSEGA ÕPILASTE ÕPPE KORRALDUS	45
§ 39. Hariduslike erivajadustega õpilased ja nende arengu toetamine	45
§ 40. Andeka õpilase juhendamine	46
12. jagu.....	47
ÕPILASTE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS	47
§ 41. Üldsätted.....	47
13. jagu KARJÄÄRIÕPPE, KARJÄÄRIINFO JA NÕUSTAMISE KORRALDUS	48
§ 42. Üldsätted.....	48
14. jagu ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED.....	49
§ 43. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.....	49
§ 44. Õpetaja töökava	50
15. jagu KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	51
§ 45. Kooli õppekava muutmise algatamine.....	51
§ 46. Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine ja õppekava kehtestamine	51

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Kooli väärtused ja eripära

VISIOON

MITMEKÜLGSE HARIDUSE ALUSTALA

Oleme mitmekülgse hariduse alustala – kool, kus õppija on ennastjuhtiv ja väärtustab elukestvat õpet ning suudab teha teadlikke valikuid oma tuleviku planeerimisel.

KOOLI PÕHIVÄÄRTUSED

Autor Diana-Maarja Hirv

AUSUS on põhimõte, mis juhib meid igapäevaelus nii õppetöös kui ka suhetes õpilaste ja õpetajatega. Meie õpetajad julgustavad õpilasi mõtlema kriitiliselt, hindama allikaid ning väljendama oma mõtteid ning arvamusi ausalt ja selgelt. Iseendaga aus olemine on eneseteadlikkuse ja isikliku kasvu võti. Ausus aitab avastada oma tugevusi ja nõrkusi ning seada ja saavutada oma eesmärgid.

AVATUS on väärtus, mis aitab meil näha maailma erinevate perspektiivide kaudu, julgustab avastama uusi ideid ja kultuure ning loob keskkonna, kus iga õpilane ja õpetaja tunneb end kuulduna ja austatuna. Õpetajad julgustavad õpilasi küsima küsimusi, avastama, kahtlema, mõtlema kriitiliselt ja uurima maailma sügavamalt. Õpilane teab, et avatud meeltega õppimine ja uute teadmiste omandamine on võti isiklikuks arenguks ja edukaks tulevikuks. Avatud dialoog ja mõistmine aitavad kasvada ja õppida.

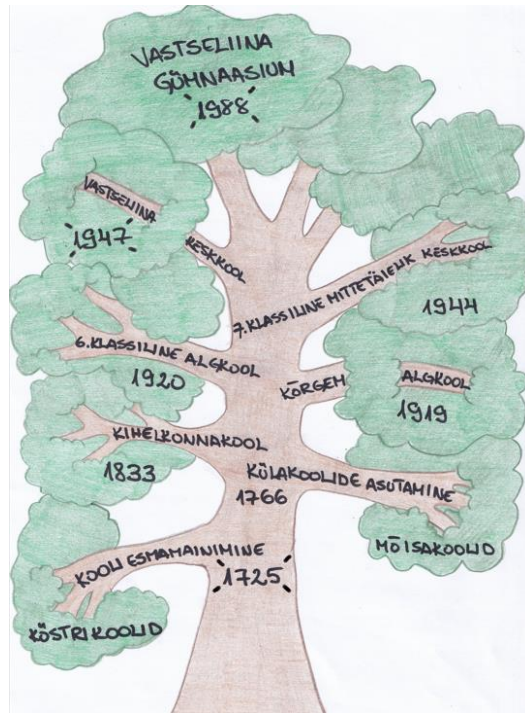
HOOLIVUS on meie veendumus, et iga inimene väärrib hoolt, austust ja toetust. Õppimine ei ole ainult teadmiste omandamine, vaid ka võimalus kasvada empaatiliseks ja hoolivaks inimeseks. Hoolivuse kaudu loome koolis positiivse õpikeskkonna, mis aitab kaasa õpilaste heaolule. See mitte ainult ei aita õpilastel arendada koostööoskusi, vaid tugevdab kogukonnatunnet koolis. Innustame õpilasi olema hoolivad ning toetavad üksteise suhtes, sest see toob kaasa positiivseid muutusi nii koolis kui ka laiemas ühiskonnas.

KOOSTÖÖ tähendab meie jaoks meeskonnatööd. Töötamine meeskonnas, ühiselt ülesannete lahendamine - need oskused on olulised nii koolis kui ka igapäevaelus. Õpilased ja õpetajad õpivad koostööd tehes teistega paremini toime tulema, suhtlema, kuulama, arvestama teiste ideede ja vaadetega. See toetab nii õppiija kui ka õpetaja isiklikku ja professionaalset arengut ning aitab kaasa uute ideede ja lahenduste leidmisele ning rakendamisele. Üheskoos suudame saavutada rohkem ja paremaid tulemusi.

Vastseliina Gümnaasiumi eesmärgiks on kujundada ja toetada noore inimese arengut ning väärtustada elukestva õppe olulisust igapäevases elus. Meeskonnatöö tulemusena tagatakse eesmärgipärane õpetamine, lähtudes õpilase individuaalsusest ja kaasava hariduse põhimõttest.

KOOLI ERIPÄRA

- (1) Oleme kogukonnakool, millel on 300-aastane ajalugu. Kooli esmamainimine kirikuraamatutes oli 1725. aasta jaanuaris. Keskhariidust hakati andma 1947. aastal ning Vastseliina Gümnaasiumi nime kannab kool 1988. aastast. Väärtustame oma kooli ajalugu ning peame tähtsaks selle tutvustamist õpilastele ning kogukonnale.
- (2) Vastseliina Gümnaasium on üks vanimaid eestikeelseid maakoole Kagu-Eestis. Peame tähtsaks head väljendusoskust ja kirjakeele korrektset valdamist, väärtustame haridust maapiirkonnas ning oleme osalised eesti kultuuriruumi loomisel.
- (3) Väärtustame kohalikku kultuuri ning oleme osalised selle hoidmisel ja edasikandmisel. Peame tähtsaks kohaliku ajaloo ja kultuuriväärtuste ning loodusväärtuste seostamist õppetöoga. Oluline on Vastseliina, Võrumaa ning meie kodukoha ajalugu ja võru keele ja kultuuri traditsioonide säilitamine.

Hariduspuu. Autor Kairit Kõomägi

- (4) Kooli eripära peegeldavad lisaks kooli väärtussüsteemile kooli sümbolika, traditsioonid ning õppekorraldus ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused.
- (5) Kooli sümbolikana on pidulikel aktustel ja erakorralistel sündmustel kasutusel koolilipp, millel on kooli logo.

- (6) Pääkesekiired kooli logol sümboliseerivad inimesi, kes on avatud uutele teadmistele ja oskustele ning on valmis neid teistele jagama. Kooli logo sümboliseerib tarkust ja teadmiste omandamist.
- (7) Kooli logo kasutatakse kooli ametlikel dokumentidel, õpilaspiletil, tunnistustel, koolivormil.
- (8) Vastseliina Gümnaasiumil on pikk uurimistöde koostamise ajalugu. Kolmkümmend aastat on toimunud Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud õpilastööde konverentsid ning ligi kaksikümmend aastat algklassi õpilaste minikonverentsid.
- (9) Vastseliina Gümnaasium kui Liikuma Kutsuv Kool soodustab õues sportimist ja talisporti, mille läbiviimist soodustavad kohalik loodus oma matka- ja suusaradadega,

madalseikluspark, väljõusaal, multifunktsionaalne väljak, kus talvel saab harrastada uisutamist (iluisutamine ja hoki), noortemaja oma *skatepargiga*. Õppetöös tutvustame Vastseliinast pärit tuntud sportlasi, muusikuid, kultuuritegelasi, kirjanikke.

§ 2. Kooli õppekava koostamise alused ja üldehitus

- (1) Gümnaasiumi riiklik õppekava kehtestab koolile gümnaasiumihariduse standardi. Gümnaasiumi lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas Eesti kvalifikatsiooniraamistiku 4. tasemel kirjeldatud üldnõuetega.
- (2) Vastseliina Gümnaasiumi õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument ja hariduseesmärkide teostamise plaan ehk miks, mida ning kuidas õpitakse ja õpetatakse.
- (3) Kooli õppekava koostamisel on lähtunud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, gümnaasiumi riiklikust õppekavast ja teistest seadusandlikest alustest, kooli põhimäärusest ja arengukavast, kooli eripärast, lastevanemate, õpilaste ja koolipidaja soovidest ning ressurssidest.
- (4) Kooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korraldamise eest vastutab direktor. Kooli õppekava kiidab heaks kooli õppenõukogu, õpilasesindus, hoolekogu ning selle kinnitab direktor.
- (5) Kooli õppekava koosneb üldosast ja lisadest. Lisades esitatakse ainevaldkonniti koondatud ainekavad, valikõppeainete ainekavad.
- (6) Kooli õppekava üldosas esitatakse:
  - 1) kooli väärtused ja omapära;
  - 2) õppe- ja kasvatuseesmärgid ning põhimõtted;
  - 3) valdkonnasisesed ja valdkonnaülesed lõiminguvõimalused, üldpädevuste kujundamise ja õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted;
  - 4) õppekorraldus koolis, ainevaldkonnad ja kohustuslikud õppeained ning valikained ja valikkursused ning erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti;
  - 5) kooli õppekavavälise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana;
  - 6) õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, ülekoolliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;
  - 7) gümnaasiumi uurimuse või praktilise töö korraldamise põhimõtted;
  - 8) hindamise korraldus;
  - 9) õpilaste juhendamine ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted;
  - 10) karjääriõppe korraldus;
  - 11) õpilaste teavitamise ja nõustamise korraldus;

- 12) õpetajate koostöö ja planeerimise põhimõtted;
  - 13) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.
- (7) Ainevaldkonniti koondatud ainekavad esitatakse klassiti, kus on ära märgitud aine õppeeesmärgid, õppesisu, aine õpitulemused, läbivate teemade rakendused ning lõimingute võimalused.

2. peatükk

1. jagu

ÜLDOSA

§ 3. Gümnaasiumi sihiseade

- (1) Gümnaasiumil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Gümnaasiumi ülesanne on noore inimese ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.
- (2) Gümnaasiumi õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus on see, et õpilased leiaksid endale huvi- ja võimete kohase tegevusvaldkonna, millega siduda oma edasine haridustee. Gümnaasiumi ülesanne on luua tingimused, et õpilased omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata õpiteed kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppeasutuses.
- (3) Nimetatud ülesannete täitmiseks ja eesmärkide saavutamiseks keskendutakse:
  - 1) õpilaste iseseisvumisele, oma maailmapildi kujunemisele ja valmisolekule elus toime tulla;
  - 2) adekvaatse enesehinnangu kujunemisele;
  - 3) iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamisele;
  - 4) edasise haridustee võimaluste tutvustamisele ja hindamisele;
  - 5) kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemisele.
- (4) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(5) Oma igapäevases õppe- ja kasvatustöös järgib Vastseliina Gümnaasiumi õpilane järgmisi eesmärke:

- * Väärtustab õppimist
- * Austab kodu, perekonda, peab lugu enesest ja kaasinimestest
- * Suudab otsustada, vastutada
- * Tunneb ja täidab ühiskonnas üldkehtivaid reegleid
- * Suhtub lugupidavalt isamaasse, austab teiste rahvaste kultuure
- * Eesmärgistab oma tegevust, oskab hinnata ja planeerida
- * Loov ja ettevõtlik
- * Innustab kaaslasi oma eeskujuga
- * Innovaatiliste ideedega õppiija
- * Näeb ja mõistab vajadust teha koostööd
- * Arendab kehalisi võimeid ja hindab tervislikke eluviise

§ 4. Gümnaasiumihariduse alusväärtused

- (1) Gümnaasiumihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning tema individuaalsetest eripäradest ja isiklikest huvidest tulenevate haridusvajaduste rahuldamist. Gümnaasiumis luuakse igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks õpilase eelistusi arvestades, loovaks eneseteostuseks, teaduspõhise maailmapildi kinnistumiseks ning emotsionaalse, sotsiaalse ja kõlbelise küpsuse saavutamiseks.
- (2) Gümnaasiumis jätkatakse põhikoolis teostatud väärtuskasvatust, kujundades eelkõige väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks. Tähtsustatakse väärtusi, mis aitavad kaasa ühiskonna inimvara ning riigi majanduse arengule.
- (3) Riiklikus õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses”, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).
- (4) Gümnaasiumiharidus on jätkuks põhiharidusele uue põlvkonna sotsialiseerimisel, see rajaneb eesti kultuuri traditsioonidel, Euroopa ühisväärtustel ning maailma kultuuri-ja

teadussaavutustel. Gümnaasiumihariduse omandanud vaimselt, sotsiaalselt, emotsionaalselt, kõlbliselt ja füüsiliselt küpsed inimesed tagavad Eesti ühiskonna sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja ökoloogilise arengu jätkusuutlikkuse.

2. jagu

VALDKONNASISESED JA VALDKONNAÜLESED LÕIMINGU- VÕIMALUSED, ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMISE JA ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMISE PÕHIMÕTTED

§ 5. Valdkonnasisesed ja valdkonnaülesed lõiminguvõimalused

- (1) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõimingu toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töö planeerimise ja kooli üldtööplaani tasandil.
- (2) Koolis püüeldakse selles suunas, et õpilasel tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka argielu teadmiste ja oskustega. Eesmärgiks on toetada õpilaste sisemise lõimingu tekkimist ning üldpädevuste tekkimist.
- (3) Valdkonnasisene ja -ülene õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.
- (4) Õppeainete lõimingu viisid:
  - 1) Ainetevahelised seosed. Ainetevaheliste seoste puhul kasutatakse ühe õppeaine sisu, et aidata õpetada või kinnistada materjali mõnes teises aines.
  - 2) Teemakeskne lõimingu. Õpetuse lõimimine erinevate õppeainete ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ja -viiside abil. Õppeülesanneteks võivad olla näiteks ühe õppeaine või ainevaldkonna piire ületavad õpilasuurimused, loovtööd, projektid jms, mis nõuavad õpilastelt oskust kasutada mitmetest erinevatest õppeainetest pärinevaid teadmisi ja oskusi.
  - 3) Ajaline kooskõla. Ajaliselt seostatakse erinevaid õppeaineid, et ühes aines õpitu toetaks teis(t)es õppeaine(te)s õpitavat.
- (5) Lõimingu saavutamiseks korraldatakse õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppeeesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

- (6) Õppe lõimingut taotlevad tunnivälised ja ülekoollised projektid kavandatakse õpetajate koostöös iga õppeaasta alguses. Lõiming on õpetajate teadlik tegevus seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õpimeetodeid nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus.
- (7) Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi.
- (8) Lõimingu rakendamise viisid kirjeldatakse kooli õppekava ainevaldkondade kavades sinna kuuluvate õppeainete kohta tervikuna.

§ 6. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted

- (1) Pädevus on teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld-, valdkonnapädevusteks.
- (2) Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülelised pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad õppeainetes taotlevate õpitulemuste kaudu ainetundides, tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist toetavad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli, kodu ja kogukonna koostöös.
- (3) Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

<p>1) KULTUURI- JA VÄÄRTUSPÄDEVUS</p> <p>suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada kunsti ja loomingut ning kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse.</p> <p><i>Tegevused koolis, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.</i></p> <p><i>Tähtpäevade (sh vanarahva kalendri tähtpäevade tähistamine): Vabariigi aastapäeva aktus, jõulupidu, jõluball, õpilaskonverents, emakeele nädal, keeltenädal, loodusnädal, eesti kirjanduse päev, emakeelepäev, erinevad näitused, kohtumised erinevate elualade inimestega, kogukonnapäev. Tegevus õpilasesinduses, ülekoolliste traditsiooniliste ürituste korraldamine: rebaste ristimine, tutipäev, õpetajate päev, sõbrapäev. Kooliruumide kujundamine ja kaunistamine tähtpäevadeks. Valikaine võrukeelne kirjandus, Uma Pido, laulu- ja tantsupeod. Vastavateemaliste uurimistöde koostamine.</i></p>
<p>2) SOTSIAALNE JA KODANIKUPÄDEVUS</p> <p>suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida</p>

ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis.

Tegevused, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.

Kodanikupäeva tähistamine, Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine, adventiaja alguse tähistamine, emakeelepäeva tähistamine, kogukonnapäev, õpetajate päev, kohtumised eri eluvaldkondade inimestega. Tegevus õpilasesinduses. Lapsevanemate ja koostööpartnerite külalistunnid. Ettevõtjalase ringitegevuse pakkumine – õpilasfirmad. Näituste, muuseumide, teatrietenduste, kino külastamine. Filosoofia ja usundiloo valikkursused.

3) ENESEMÄÄRATLUSPÄDEVUS

suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; käituda inimsuhetes sõltumatult; hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.

Tegevused, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.

Kodanikupäev. Osalemine huviringides ja huvikoolides. Klassiüritused, spordipäevad, õppekäigud loodusesse. Tervisedenduse projektides osalemine. Tervisekuu tegevused. Karjäärinõustamise nädal. Õpilaste omaalgatuslikud üritused. Rollimängud, näitemängud.

4) ÕPIPÄDEVUS

suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitud erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituduga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi.

Tegevused, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.

Viktoriinid, ainepäevad, projektõpe, e-õppe päevad, huvitavad koolitunnid vanemalt õpilaselt nooremale ja vastupidi, Tagasi kooli, tunnustamishommikud, Tartu Ülikooli Teaduskooli kursused ja õpikojad, mitteformaalne õpe. Muuseumitunnid, teemapäevad või –nädalad. Gümnaasiumiaste loovtöö/uurimistöö koostamine. Ekursused. Tegevus õpilasesinduses. Osalemine erinevates teadusprojektides. Lõimitud IV kooliastme üritused, projektid.

5) SUHTLUSPÄDEVUS

suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles ja iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada

õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.

Tegevused, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.

Spordipäevad, ülekoollised üritused, orienteerumispäev, matkapäevad, erinevad ainenädalad ja ainepäevad, projektõpe, väljasõidud/õppereisid, valikkursused „Tantsu- ja draamaõpetus“, „Kodundus“. Osalemine õpilasesinduse töös ning nende korraldatud üritustel. Emakeelepäeva tähistamine. Klassiüritused. Loovtöö/uurimistöö esitlemine ja kaitsmine 11. klassis. B1-võõrkeele, eesti keele ja kirjanduse, võrukeele kirjanduse, praktilise vene keele valikkursused.

6) MATEMAATIKA-, LOODUSTEADUSTE- JA TEHNOLOOGIAALANE PÄDEVUS

suutlikkus kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske; teha tõendus põhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades; kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt.

Tegevused, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.

Rahvusvaheline matemaatika ja π päev, olümpiaadid ja konkursid, projektõpe, Tartu Ülikooli Teaduskooli bioloogia, füüsika, keemia õpikojad ning kursused. Matemaatika-võistlusel „Känguru“ osalemine. Bioloogia ja joonestamise valikkursused.

7) ETTEVÕTLIKKUSPÄDEVUS

suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske; mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid, rakendada finantskirjaoskust.

Tegevused, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.

Projektõpe, jõululaat, töövarjupäev, konverentsid, õpetajate päev, kogukonnapäev, õpilasfirmad, kohvikutepäevad koolis, uurimistööde koostamine. Tegevus õpilasesinduses. Tegevus ülekoolliste ürituste ettevalmistamisel. Heategevuses ja kogukonnas vabatahtlikus töös osalemine.

8) DIGIPÄDEVUS

Tegevused, mis kujundavad eelkõige seda üldpädevust.

Ainepäevad, projektõpe, erinevatel konverentsidel digivahendite kasutamine, õppetunnid arvutiklassis, aineteülesed projektid, blogid, konkurssidel osalemine, referaatide, uurimistööde koostamine ja esitlemine. Informaatika valikkursused õppekava osana 10.; ja 11. klassis. Osalemine erinevates e-programmides. Internetipõhistel konkurssidel osalemine. Tegevus õpilasesinduses (plakatite ja veebireklaamide koostamine kooliürituste reklaamiks.

(4) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonnad on järgmised:

1) keel ja kirjandus;

- 2) kehaline kasvatus;
  - 3) kunstiained;
  - 4) loodusained;
  - 5) matemaatika;
  - 6) sotsiaalsained;
  - 7) võõrkeeled.
- (5) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna õppeainete õpetamise peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujundamine. Valdkonnapädevuste kujunemist ning gümnaasiumi lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute saavutamist toetavad ainekavades esitatud õpitulemused, lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele tagasisidet.

§ 7. Õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted

- (1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineteüleised ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.
- (2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige (põhimõtted):
  - 1) õpikeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;
  - 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlemused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
  - 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
  - 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös/uurimistöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö/uurimistöö valikul, mida tehakse kas individuaalselt või paaristööna;
  - 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.
- (3) Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat kohustuslikud läbivad teemad on:

1) ELUKESTEV ÕPE JA KARJÄÄRI KUJUNDAMINE

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes mõistab ja väärtustab elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestab oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi, kellel on valmisolek ja oskused teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning süvendada teadmisi hariduse ja tööturu vahelistest seostest.

Õpilast suunatakse:

- 1) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu praktilistele töötusimisoskustele;
- 2) koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;
- 3) analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda;
- 4) tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus); luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

Arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet ning oskust iseseisvalt leida ja analüüsida oma arengu vajadustest tulenevat infot edasiõppimise võimaluste kohta ja koostada karjääriplaani. Õpetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastused, õpilastele tutvustatakse erinevate ainevaldkondadega seotud ameteid, erialasid. Tähelepanu pööratakse praktilistele töötusimisoskustele ja sellekohaste õigusaktide tundmaõppimisele. Õpilastele vahendatakse karjääriinfot (sealhulgas ettevõtlus) ning neile luuakse võimalused kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja -nõustamine).

Karjäärikujundamist teostatakse IV kooliastmes ainetundides, klassijuhataja tundides ning Eesti Töötukassa karjääripetsialistide korraldatud grupi- ning individuaalnõustamiste käigus. Ametite tutvustamine klassijuhatajatunnis, kandideerimisdokumentide koostamine ainetundides. Läbiva teema rakendumist toetab valikkursus „Karjääriõpetus“. Õpetust toetavad ainealased ning klassiüritused ja õppekäigud, huviringid, paaris- ja rühmatööd, rollimängud. Töövarjuprojekt. Kogukonnapäev, jõululaat, õppekäigud, õpilaskohvikud. Tutvumine kohalike ning maakonna ettevõtetega ning kutseõppeasutustega, osalemine kutseõppeasutuste lahtiste uste päevadel, maakonna haridusfestil, rahatarkus ja ettevõtlus e-õppe päevade projektides, osalemine õpilasmaleva töös. Erinevate õppimisvõimaluste tutvustamine - külalisesinejad, vilistlased, koolide esindajad.

2) KESKKOND JA JÄTKUSUUTLIK ARENG

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks ja sotsiaalselt aktiivseks inimeseks, kes elab ning toimib vastutustundlikult, pidades silmas jätkusuutlikku tulevikku, ja on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 2) kujundama isiklikke keskkonnavalikuid seisukohti, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnavalikute otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil;
- 3) aru saama loodusest kui tervikustemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 4) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;

5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengut toetavad väärtushinnangud ning käitumishinnangud.

Gümnaasiumis harjutavad õpilased keskkonnaalastes küsimustes otsuste langetamist ja hinnangute andmist, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sealhulgas piiranguid), normdokumente ning majanduslikke kaalutlusi. Kujundatakse valmisolekut tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

Läbiva teema õpetust toetavad õppekäigud, õuesõppetunnid, praktilised tööd, loodushariduslikud koostööprojektid, õppekäigud ja –matkad, lõiminguprojektid, jäätmekäitluse õppimine ning vastavad praktilised tööd, taaskasutus, toidujäätmete vähendamine, õppeprojektid ja –videod, koostöö keskkonnaametiga, välislektorid, projektid, töötoad, kooliümbruse korrashoid. Tundides vestlused kokkuhoiust (vesi, elekter) ja keskkonna hoiust. KIK projekti õppekäigud. Läbiva teema õpetamist toetavad ainetundides aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud, lisaks praktilised tööd, ainealased projektid ning uurimused, klasside-, koolide- ning rahvusvahelised loodushariduslikud koostööprojektid.

3) KODANIKUALGATUS JA ETTEVÕTLIKKUS

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama demokraatiat, koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusele põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
- 2) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi;
- 3) mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks;
- 4) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevat riski ja nende vähendamise võimalusi.

Gümnaasiumis on peamine eesmärk kujundada õpilastes vajalikke praktilisi oskusi kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majanduselus osalemiseks. Klassi- ja koolivälise tegevuste ning projektide kaudu süvendatakse õpilaste teadlikkust ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õpilased saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid.

Kodanikupäev, välisesinejad riigikogukogust, kohalikust omavalitsusest. Osalemine õpilasesinduse töös, autovabade päevade ja liikuma kutsuvate vahetundide korraldamine, vabatahtlik töö kogukonna üritustel, klasside kohvikud, tutvumine kodukandi ettevõtetega, esinemine üritustel, kogukonnapäev, ühised üritused naaberkoolidega, Õpilaste omaalgatuslike ürituste korraldamine. Õpilasesinduse õppepäevad koos Setomaa koolidega. Heategevuslikud üritused, osalemine

kooliürituste ja klassiõhtute ning klassiürituste korraldamisel ning nendest aktiivne osavõtt. Õppekäigud riigikokku, Euroopa Elamuskeskusesse.

4) KULTUURILINE IDENTITEET

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripäradest, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Õppeprotsess gümnaasiumis toetab jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi ja eelarvamustevaba ning teadlikku suhtumist teistesse kultuuridesse. Õpilase teadmisi (Eesti ja maailma, eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide) erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse tervikuks ajaloo, ühiskonnaõpetuse, muusika, kunstiajaloo, filosoofia, religiooni ajaloo, kirjanduse, võõrkeelte jm tundides. Oluline on luua võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti, meedia kui ka vahetu kogemuse kaudu. Õpilasi julgustatakse arutlema selle üle, mida toob endaga kaasa elamine teises kultuuriruumis. *Eesti Vabariigi aastapäev ning selle pühendatud õpilaskonverents; rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (jõulud, kadri- ja mardipäev, vastlad) ja nende kommetest teavitamine. Võromaa kultuur ja võro keel, võro keele nätal, kodukandi tuntumad inimesed ja nende tegevusega tutvumine, pärimustantsud, -laulud ja -mängud, Uma Pido. Emakeelepäeva, eesti kirjanduse päeva tähistamine, keeltenädalad, laulupidu, tantsupidu, kogukondlikul karjäärpäeval osalemine, huviringidest osavõtt. Sõbrapäeva ja Halloweeni tähistamine, koolisisesed näitused. Teatri ühiskülastused, muuseumi külastused, kinokülastused, näitusekülastused vms õppekäigud võimaluse korral. Ainetundides multikultuursuse õppimine, vastastikune rikastamine. Uurimistöõde koostamine ja kaitsmine. Valikkursused usundilugu, võrukeelne kirjandus.*

5) TEABEKESKKOND JA MEEDIAKASUTUS

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikale.

Õpilast suunatakse:

- 1) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;

- 2) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskondade kasutamist;
- 3) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnamedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;
- 4) mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul;
- 5) analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.

Gümnaasiumiõpilane teeb meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning põhjendab neid, lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest. Õpilane on kursis avalikus ruumis tegutsemise reeglitega ning taunib nende rikkumist. Ta mõistab meediamajanduse rolli ühiskonnas, tutvub globaliseerumise mõjudega meedia sisule ja inimeste meediakasutusharjumustele. Läbiva teema ja aineõppe koosmõjul suudab õpilane oma sõnumi vormistada ja seda otstarbekalt edastada.

Valeuudise/väärteabe äratundmine, uurimistööde koostamine, tekstitöötlus ja esitluste koostamine, tehisintellekti kasutamise võimalused. Maakondlikud ja vabariiklikud konkursid ning olümpiaadid, Tartu Ülikooli Teaduskooli õpikojad, kogukondlik karjäärpäev, koolisisesed võistlused ja konkursid, veebipõhised konkursid.

6) TEHNOLOOGIA JA INNOVATSIOON

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõpilaste ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.

Gümnaasiumis käsitletakse läbivat teemat eelkõige rühmatööna teostatavate uurimis- ja arendusprojektide vormis, püüdes võimaluse korral kaasata kodukandi innovaatilisemaid tehnoloogiafirmasid või teaduskeskusi. Eesmärgiks on positiivsete hoiakute kujundamine tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate 4 karjäärivõimaluste suhtes. Samuti tuleb gümnaasiumiastme lõpuks tagada kõigi õpilaste valmisolek IKT kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös.

Õppimine e-õppe keskkondades, ainealased referaadid, fotonäitused. Veebisõnaraamatud, GeoGebra, CalcMe. Info otsimine; andmete, info ja digisisu jagamine, allikate usaldusvärsuse hindamine, postrite tegemine veebis,

programmeerimise algtõed. Loovtööde ja uurimistööde vormistamine. 3D printimine. Digisisu loomine. Valikained „Informaatika“ ja „Joonestamine“

7) TERVIS JA OHUTUS

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Õpilast suunatakse:

- 1) hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet ning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele;
- 2) analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutusolukorra langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
- 3) analüüsima tervise- ja ohutusolukorra info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;
- 4) analüüsima ohutegurite suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkust; tundma ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.

Gümnaasiumis on põhiliseks läbiva teema käsitlemise vormiks õpilaste praktiline tunniväline terviseedenduslik ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.

Tervisekuu, kevadsammude väljakutse, tervisliku toitumise propageerimine, spordiringid, liikluskasvatus - autojuhiload, orienteerumispäevad, spordipäevad, matkapäevad, liikuma kutsuvad vahetunnid, suusa- ja uisutunnid, vaimse tervise väärtustamine, kogukonnapäev. Välislektorid, ennetustöö. Koolivälised spordiringid, Tervise Arengu Instituudi, Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, Keskkonnameti ja Maanteeameti teavitus- ja ennetustegevuse projektid, maakondlikud ja vabariiklikud spordivõistlused. Ämmaemanda seksuaalõhustamine perekonnaõpetuse raames.

8) VÄÄRTUSED JA KÕLBLUS

Läbiva teema käsitlemisega gümnaasiumis taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ja sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlbelisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;
- 2) arutlema isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlbelisi valikuid ning neid põhjendama;
- 3) tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
- 4) ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbeliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
- 5) mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.

Gümnaasiumis on kesksel kohal kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondadega,

varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega. Soovitavate käitumisviiside kujunemist tõhustab õpilase osalus demokraatlikes diskussioonides, kooli õpilasomavalitsuse ja muude sarnaste organisatsioonide töös ning kaasatus koolielu korraldamisse.

Kodukoha ajaloo ja kultuuri väärtustamine. Õppe- ja ilukirjanduse lugemine ja arutelud. Rollimängud, dramatiseeringud. Eesti Vabariigi aastapäeva, kodanikupäeva tähistamine. Koostöö erinevate huvigruppidega. Lõiminguprojektid. Religioon, multikultuursus. Külalislektorid, uurimis- ja loovtööd. Kooli väärtused, väärtusmängude mängimine ja väärtusarutelud.

3. jagu

ÕPPIMISE KÄSITUS JA ÕPIKESKKOND

§ 8. Õppimise käsitus

- (1) Gümnaasiumi riiklikus õppekavas käsitatakse õppimist õpilase aktiivse ja sihipärase tegevusena, mis on suunatud tajutava informatsiooni mõtestamisele ja tõlgendamisele vastastikusel toimes teiste õpilaste, õpetajate, vanemate ja üldisema elukeskkonnaga, toetudes juba olemasolevatele teadmisstruktuuridele.
- (2) Õppimises on kesksel kohal õpilaste aktiivne teadmiste konstrueerimise protsess. Selleks tuleb gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevusega luua õppekeskkond, mis soodustab iseseisvat õppimist, sealhulgas vajalike õppimisoskuste kujunemist. Õppe- ja kasvatustegevuses tuleb õpilastel lasta seada oma sihid, õppida töötama nii iseseisvalt kui ka kollektiivselt ning anda õpilastele võimalus leida erinevaid töömeetodeid katsetades neile sobivaim õpistiil.

§ 9. Õppekeskkond

- (1) Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad.
- (2) Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.
- (3) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsusust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.
- (4) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel koolis:

- 1) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusega seotud osaliste vahel;
  - 2) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
  - 3) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
  - 4)) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
  - 5) ennetatakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
  - 6) ollakse avatud vabale aramusvahetusele, sealhulgas kriitikale;
  - 7) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
  - 8) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
  - 9) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel, tolerantsusel ja heatahtlikkusel;
  - 10) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
  - 11) korraldatakse koolielu, lähtudes rahvusliku, rassilise, soolise ja muudel alustel võrdse kohtlemise põhimõtetest ning soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest.
- (5) Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:
- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
  - 2) õppes on võimalik kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada raamatukogu;
  - 3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
  - 4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
  - 5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
  - 6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.
- (6) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

§ 10. Distantõppe käsitus

- (1) Distantõppe õiguslik korraldus tuleneb PGS § 24 lõikest 5, mille kohaselt juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, mida võib korraldada e-õppena (edaspidi käesoleva dokumendi tähenduses distantõppe).
- (2) Eesmärgiga tõkestada tuvastatud nakkushaiguse levikut, vormistab direktor distantõppele ülemineku otsuse käskkirjaga. Enne käskkirja andmist tuleb distantõppele ülemineku otsus eelnevalt kooskõlastada Terviseametiga, kuna Terviseamet on pädev hindama nakkushaiguse edasist leviku riski ning soovitada nakkushaiguse leviku tõkestamiseks sobilikke ja põhjendatud meetmeid.
- (3) Õpilasele tagatakse distantõppe ajal õppetunnis juhendatud õpe. Täpsemad kokkulepped on kirjas dokumendis „Vastseliina Gümnaasiumi põhimõtted õppe korraldamisel virtuaalses keskkonnas”
- (4) Õpilasele antakse juhendatud õppe ajal selged õpijuhised, pidevalt toimub õppimise tagasisidestamine.
- (5) Õpilane saab vajadusel individuaalset juhendamist ja tagasisidet.
- (6) Hariduslike erivajadustega õpilastele tagatakse vanema nõusolekul kontaktõpe, arvestades sealjuures riigi poolt tulenevaid juhiseid. Distantõppe rakendamisel peab tagama õpilastele suurima võimaliku ja vajaliku abi, õppe juhendamise ning toetuse.
- (7) Distantõppe ajal pööratakse õpilastega suhtlemisele suuremat tähelepanu kui tavaolukorras, tagades pideva kontakti õpilastega.
- (8) Distantõppe ajal tagatakse õpilastele tugiteenuste kättesaadavus ja koolitervishoiuteenus.

4. jagu ÕPPEKORRALDUS

§ 11. Üldised põhimõtted õppe ja kasvatuse korraldusele ning ajakasutusele

- (1) Vastseliina Gümnaasium võimaldab õppe gümnasistidele üldsuunas.
- (2) Kooli õppetöö toimub päevases õppevormis.
- (3) Õppe- ja kasvatustöö korraldamisel lähtub kool põhimõtetest:
  - 1) Õppeaasta kestuse, õppepäevade arvu, koolivaheaegade ja päevakava kehtestamisel ning ühtse kohustusliku õppekoormuse määramisel võetakse aluseks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatu.

- 2) Õpetus ja kasvatus peab olema süstemaatiliselt ja põhjalikult kavandatud, et toimuks piisavalt teadlik eesmärkide poole pürgimine, kaasava hariduse põhimõtete järgimine ning õppetegevuse ja selle tulemuste kujundamine tervikuks õppeaine ja läbivate teemade ning üld- ja valdkonnapädevuste lõimingu kaudu.
  - 3) Koolivälisele õppimisele ja õpilase enesejuhitud õppimisele (nt kodused tööd ja tegevused interneti õppimiskeskondades) pööratakse järjekindlalt tähelepanu, et tagada koormuse ea- ja jõukohasus ning võimaldada õppijale aeg puhkuseks ja huvitegevuseks.
  - 4) Valikute pakkumisel arvestatakse õpilaste huvide ja vajadustega.
- (4) Õppetöö algab 1. septembril ja lõpeb 31. augustil. Õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva.
  - (5) Õppepäev on kalendripäev, mil õpilane päevakava alusel osaleb kohustatud õppes. Õppepäeva korraldamise põhivormiks on tunniplaani alusel toimuv õppetund, mille pikkus on 45 minutit. Õppetunde viiakse üldjuhul läbi üksik- või paaritunnina. Tavapärasel viiepäevases õppenädalas on kuni 35 õppetundi. Õppetund võib olla ka individuaaltund või loeng/seminar.
  - (6) Õppepäev võib toimuda e-õppe või distantsõppe päevana, õppekäiguna, matkana, eksamikonsultatsioonipäevana, kooliüritusena või projektipäevana.
  - (7) Gümnaasiumis on kasutusel kursuste süsteem. Kursuse ajaline kestvus gümnaasiumis on 35 õppetundi. Õpilase minimaalne õppekoormus gümnaasiumi jooksul on 96 kursust.
  - (8) Õppeaasta jooksul õpilastelt nõutud läbitud kursuste hulk on määratud tunnijaotusplaanis, mis on koostatud riiklikust õppekavast, kooli õppekavast ja õpilase valikutest lähtuvalt.
  - (9) 11. klassis koostab ja esitleb õpilane õppeaineid lõimiva loovtöö/uurimistöö, mille tema ja hinne kantakse lõputunnistusele.
  - (10) Kooli õppenõukogu otsusest tulenevalt võib muuta õpilasuurimuse koostamise perioodi, kui see ei ole antud õppeaastal kehtinud eriolukorra või epidemioloogilise haiguse leviku takistamiseks rakendatud meetmetest ja piirangutest tingitud õppekorralduslike erisuste tõttu võimalik.
  - (11) 12. klassis sooritab õpilane 3 kohustuslikku riigieksamit: eesti keel, matemaatika (kitsas või lai vastavalt õpilase valikule) ning võõrkeel.
  - (12) 12. klassis sooritab õpilane vabal valikul gümnaasiumi koolieksami järgmiste kohustuslike õppeainete seast (kirjandus, vene keel, saksa keel, bioloogia, geograafia, keemia, füüsika, ajalugu, ühiskonnaõpetus). 11. klassis on lähtuvalt kooli õppekavast õpilastel võimalus sooritada gümnaasiumi lõpetamiseks vajalik koolieksam keemias ja geograafias.

(13) Võõrkeelte õpetamisel on arvestatud, et erinevatest koolidest Vastseliina Gümnaasiumisse õppima asunud õpilased saaksid jätkata põhikoolis alustatud võõrkeelte õppimist. Koolis õpetatakse B1- võõrkeelena inglise ja B2- võõrkeelena õpetatakse vene keelt. Kahe võõrkeele õppimine tunnijaotuskavas ettenähtud mahus on õpilastele kohustuslik.

§ 12. Õppekorralduse alused

- (1) Õpilase õppekoormus gümnaasiumis on 96 kursust (1 kursus on 35 õppetundi). Õppekoormust võib suurendada kooli õppekavas kehtestatud korras, võttes arvesse õpilase soove ja arenguvajadusi.
- (2) Õpilase õppekoormuse moodustavad valdkonnakavades kirjeldatud kohustuslikud kursused ja kooli õppekavaga pakutavad valikkursused. Õppekoormuse hulka kuuluvad ainevaldkonnakavades kirjeldatud **kohustuslikud kursused** järgmises mahus:
  - 1) keel ja kirjandus: 11 kursust;
  - 2) kehaline kasvatus: 5 kursust;
  - 3) kunstid: 5 kursust;
  - 4) loodusained: 15 kursust;
  - 5) matemaatika: 8 kursust (kitsas matemaatika) või 14 kursust (lai matemaatika);
  - 6) sotsiaalsained: 9 kursust;
  - 7) võõrkeeled: 10 kursust;ning **valikkursused**:
  - 1) informaatika
  - 2) karjääriõpetus
  - 3) majandus- ja ettevõtlusõpe
  - 4) riigikaitseõpetus, mida õpetatakse vaid riiklikus õppekavas esitatud ainekava järgi;
  - 5) usundiõpetus, mida õpetatakse vaid riiklikus õppekavas esitatud ainekava järgi;
  - 6) uurimistöö alused.
- (3) Õpilase õppekoormusesse kuuluvad kohustuslikud kursused kõigis lõikes 2 nimetatud ainevaldkondades, arvestades võimalust valida kitsa ja laia matemaatika vahel.
- (4) Õpilase õppekoormuse hulka arvatakse valikõppeaine riigikaitseõpetus ja uurimistöö alused ning valikkursusena õpilasuuring või praktiline töö, mille maht sätestatakse kooli õppekavas.
- (5) Gümnaasium võimaldab õpilastele valikkursusi kõigis loetletud ainevaldkondades ja § 12 lõikes 2 loetletud valikõppeainetes. Matemaatika ainevaldkonnas ei ole kohustuslik valikkursusi pakkuda, kui gümnaasium võimaldab laia matemaatika õpet 14 kursuse ulatuses.
- (6) Gümnaasium võimaldab lisaks lõikes 6 nimetatule ka valikkursusi, mis arvestavad kooli omapära ja piirkondlikku eripära. Nimetatud valikkursuste hulgas võivad olla nii riiklikus

õppekavas kirjeldatud valikkursused kui ka kooli õppekavast tulenevad valikkursused. Nende valikkursuste õpe korraldatakse vähemalt 12 soovija olemasolul.

- (7) Õpetuse ja kasvatus korraldus määratakse kooli õppekavas. Kool võib õppetööd kavandada ja läbi viia koostöös teiste koolide ja organisatsioonidega, sealhulgas kasutades Eesti ja rahvusvahelisi võrgustikke ning infotehnoloogilisi lahendusi.
- (8) Lõimitud aine- ja keeleõppe kasutamiseks, kutseõppe läbiviimiseks ja piirkondliku eripära või kooli omapära arvestamiseks võib siduda õppeaine kursusi omavahel (sealhulgas kohustuslike ja valikkursusi); samuti võib kooli hoolekogu nõusolekul muuta riikliku õppekava kohustuslike õppeainete ja läbivate teemade nimistut ning muuta tunnijaotusplaani.

§ 13. Ainevaldkonnad ja õppeained

- (1) Ainevaldkonnad ja kohustuslikud õppeained on:
  - 1) keel ja kirjandus: eesti keel ja kirjandus;
  - 2) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus);
  - 3) kunstained: muusika, kunst;
  - 4) loodusained: bioloogia, geograafia, füüsika, keemia;
  - 5) matemaatika: matemaatika;
  - 6) sotsiaalsained: ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus;
  - 7) võõrkeeled: B2-keeleoskustasemega võõrkeel, B1-keeleoskustasemega võõrkeel.
- (2) Gümnaasiumiastme kohustuslike kursuste hulk (69 kursust) on võetud Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas loetletud kohustuslike õppeainete kursuste ja ainevaldkondlike valikkursuste põhjal. Aluseks on võetud, et selle suuna valinud õpilane läbib „Laia matemaatika” õppemahu (14 kohustuslikku kursust + 1 kohustuslik valikkursus).
- (3) Ainevaldkondlikest valikkursustest on õpilasele kohustuslikuks tehtud 13 kursust (kohustuslikud valikkursused).
- (4) Selleks, et gümnaasiumiõppe jooksul läbida nõutavad 96 kursust tuleb õpilasel täiendavalt gümnaasiumiastme jooksul valida vähemalt 14 valikkursust tabelis loetletud valikkursuste hulgast. Nimetatud kursuste valikud tehakse üldjuhul kogu klassi jaoks.

(5) Ainekursuste jaotusplaan ainevaldkonniti on gümnaasiumis järgmine:

Õppeaine		10.klass	11.klass	12.klass	VG	GRÕK
K O H U T U S L I K U D	eesti keel	2	2	2+1	14	11
	kirjandus	2	2+1	1+1		
	B-2 võõrkeel (inglise keel)	1+3	2+2	2+2	18	10
	B-1 võõrkeel (vene keel)	3	2+1			
	matemaatika (lai)	5	5	4+1	15	14
	loodusgeograafia	1	1		16	15
	inimgeograafia		1			
	bioloogia		2	2+1		
	keemia	2	1			
	füüsika	2	2	1		
	ajalugu	2	2	2	9	9
	ühiskonnaõpetus			2		
	perekonnaõpetus*		1			
	muusika*	1	1	1	5	5
	kunst*	1	1			
kehaline kasvatus*	2	2	1			
V A L I K U R S U S E D	informaatika	1	1		2	
	draama- ja tantsuõpetus	1	1		2	
	usundilugu/filosoofia			1	1	
	uurimistöö alused	1			1	
	kodundus	2			2	
	riigikaitse*	1			1	
	karjääriõpetus			1	1	
	joonestamine**			2	2	
	praktiline vene keel**			2	2	
	võrukeelne kirjandus ¹			2	2	
	uurimistöö koostamine		1		1	
KURSUSI		33	34	30	97	

* antud kursusi õpetatakse gümnaasiumiüleselt

** õpilaste valik

§ 14. Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti

(1) Vastavalt kooli põhimäärusele on õppekeeleks eesti keel.

¹ Kursusi „Võrukeelne kirjandus“ õpetab Võru Instituut oma õppekava järgi

- (2) Õpetaja valikul ja algatusel võib lõimida kõiki õppeaineid erinevate keeltega. Õpetaja võib, kui see on õpitulemuste saavutamiseks vajalik, õppetunni tasandil kasutada aine õppekeelest erinevas keeles õppematerjale (sh õpilase koduses keeles) või teatud tunni etappides keele vahetust.
- (3) Võõrkeeletundides toimuvad tunnid maksimaalselt sihtkeeles ning kodukeele või muu keele kasutamist välditakse.

5. jagu

KOOLI ÕPPEKAVA VÄLISE ÕPPIMISE VÕI TEGEVUSE ARVESTAMINE KOOLIS ÕPETATAVA OSANA

§ 15. Üldpõhimõtted

- (1) Kool võib arvestada kokkuleppel lapsevanema ja direktori või direktori volitatud õpetaja või teise õppe- ja kasvatusalal töötava isikuga kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sh õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.
- (2) Kooli õppekava väliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sealhulgas erivajadustega õpilaste hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Mujal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada.
- (3) Kooli õppekavavälise õppimise arvestamisel lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest. Õpitu peab kokku sobima nende õpitulemustega, mille saavutamist taotletakse ja peab olema määratletav ka tasemega. Arvestatakse samal haridustasemel või kõrgemal tasemel omandatud.
- (4) Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal tuleb esitada taotlus vabas vormis kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuse arvestamiseks. Koos taotlusega tuleb esitada ka vastav tõendusmaterjal.
- (5) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise hindamine toetub vaid tõendusmaterjalidele. Tõendusmaterjalideks võivad olla primaarsed tõendusmaterjalid (töönäidised, kirjutatud projektid, uurimistööd, artiklid, kavandid, projekti ja/või uurimistöö aruanded jm, mis otseselt tõestavad taotleja pädevusi või õpitulemusi),

sekundaarsed tõendusmaterjalid (õpisoorituste tõend või hinnetelett, juhendaja või kogenuma kolleegi hinnang, õppeaine kava, kus on kirjas õppeaine/kursuse eesmärgid, õpitulemused, sisu lühikirjeldus, maht tundides, tõendus tegevuste sooritamise kohta) Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal õpitu sisu või õpitulemuste kohta pole piisav.

- (6) Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega.
- (7) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel kooli õppekava osana võivad võimalikud äraütlemised olla seotud:
  - 1) tähtajalise aegumisega – kui õppimine on toimunud enam kui kolm aastat tagasi;
  - 2) sisulise aegumisega – teatud õpitulemused aeguvad ajas, näiteks seoses infotehnoloogia arenguga;
  - 3) topeltarvestamise vältimisega — mujal (näiteks muusikakoolis) õpitu, mille tõenduseks on antud muusikakooli tunnistus, ei ole automaatselt üle kantav muusika õppeaine läbimisena;
  - 4) muu mõjuv põhjus, miks õppekavavälist õppimist ei saa arvestada õppekava osana.
- (8) Kooli õppekavavälise õpingute või tegevuste arvestamiseks vaatab kooli juhtkond läbi direktorile laekunud avaldused ja teeb otsuse õpingute arvestamise kohta kooli õppekava osana. Vajadusel kaastakse arutelule õpetaja(d). Kooli õppekavaväliseid õpinguid või tegevusi ei arvestata seoses kooli lõpetamisega (lõpueksamid).

6. jagu

ÕPPEKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATUD TEGEVUSED

§ 16. Üldpõhimõtted ja õppekava rakendamist toetavad ülekooolilised üritused

- (1) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, raamatukogudes, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas. Õppekäigud, õuesõpe, projektõpe jne kirjeldatakse detailsemalt ainekavades.
- (2) Projektõppe raames toimub õpe koolis klassides üldteemast lähtuvalt, mida käsitletakse erinevate õppeainete kaudu, lõimides neid omavahel.
- (3) Osalemist projektides ning kooli esindamist olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel ja kultuuriüritustel loetakse õppe- ja kasvatustöö osaks.

- (4) Tundide ajast on lubatud õpilasi osalema piirkondlikel, üle-eestilistel ja rahvusvahelistel õpilasvõistlustel. Õpilasi juhendavad ja nõustavad olümpiaadideks ja võistlusteks ettevalmistumisel vastava aine õpetajad. Õpilasel on õigus kasutada klassijuhatajaga kooskõlastatult ühte õppepäeva olümpiaadiks valmistumiseks.

§ 17. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

- (1) Õppetöö mitmekesistamine toimub lisaks igapäevastes õppetundides kasutatavale erinevatele õppemeetoditele ka läbi erinevate projektide. Olulisel kohal projektide läbiviimisel on meeskonnatöö, mille aluseks on efektiivne koostöö.
- (2) Ülekoolilised ja koolidevahelised ettevõtmised ning projektid toetavad kooli põhiväärtusi ning aitavad ellu viia õppe- ja kasvatustöö eesmärgi. Eesmärgiks on liita üheks tervikuks erinevad vanusegrupid, võimaldades kogeda ja tunnustada nooremate või vanemate koolikaaslaste andeid ja oskusi ning süvendada ühiseid väärtusi.
- (3) Projektid, tegevuspäevad ja ülekoolilised ettevõtmised kavandatakse nii, et need toetavad õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevusi üldpädevusi ja ainetevahelist lõimingut ning aitavad kaasa õpilaste praktiliste oskuste omandamisele ja karjäärivalikule. Ülekooliliste ettevõtmiste ja projektide käigus kasvatame õpilastes vastutustunnet ja austust kaaslaste vastu.
- (4) Ülekooliliste ettevõtmiste või projektide planeerimisel ja läbiviimisel osalevad, olenevalt ettevõtmise iseloomust, nii õpilasesindus kui õpilased ja kooli töötajad. Ülekoolilisi projekte võivad algatada õpilased õpilasesinduse kaudu, lapsevanemad, õpetajad ja kooli juhtkond.
- (5) Ülekoolilisi ja koolidevahelisi projekte kavandatakse üldjuhul enne õppeaasta algust. Projekte võib kavandada ka käesoleva õppeaasta jooksul lisanduva teabe alusel. Projekti alguses saadakse kinnitus kooli direktorilt rahastamiseks. Projekte tutvustatakse õppenõukogus või infopooltunnis ning esitatakse kinnitamiseks direktorile.
- (6) Üle-eestilistes või rahvusvahelistes projektides osalemise kavandavad töörühmad või klassijuhatajad. Projektid koos eelarvega kinnitab direktor. Kõikidel projektidel on kindlaks määratud projektijuht, kelle ülesanne on koostöös projektimeeskonnaga määratleda projekti eesmärgid, tegevus- ja ajakava, tegevused ja tulemused koos vastutajaga, planeerida vahendid ja kulutused ning projekti lõppedes ettevõtmise kajastamine ning tulemuste analüüs. Kokkuvõtte projekti läbiviimisest teeb projekti koordinaator õpetajate infominutites. Projektide läbiviimist kajastatakse kooli kodulehel.
- (7) Projektid keskenduvad läbivate teemade ja pädevuste rakendamisele.

- (8) Õppetööd ja õpilaste sotsiaalset arengut ning üldpädevuste kujundamist toetavad erinevad loome- ja aineringid. Huvialategevuse planeerimisel koolis arvestatakse huviliste arvu ja koolipoolseid võimalusi (rahalisel vahendil, sobiv juhendaja). Koolis pakutavate huvialaringide eesmärgiks on õpilaste mõtlemise, esinemisjulguse, eneseväljendusoskuse, loomingulisuse, vastutusvõime kujunemise toetamine ja arendamine.

7. jagu

ÕPPEKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATUD TEGEVUSED

§ 18. Üldpõhimõtted ja õppekava rakendamist toetavad ülekooolilised üritused

- (1) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, raamatukogudes, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas. Õppekäigud, õuesõpe, projektõpe jne kirjeldatakse detailsemalt ainekavades.
- (2) Projektõppe raames toimub õpe koolis klassides üldteemast lähtuvalt, mida käsitletakse erinevate õppeainete kaudu, lõimides neid omavahel.
- (3) Osalemist projektides ning kooli esindamist olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel ja kultuuriüritustel loetakse õppe- ja kasvatustöö osaks.
- (4) Tundide ajast on lubatud õpilasi osalema piirkondlikel, üle-eestilistel ja rahvusvahelistel õpilasvõistlustel. Õpilasi juhendavad ja nõustavad olümpiaadideks ja võistlusteks ettevalmistumisel vastava aine õpetajad. Õpilasel on õigus kasutada klassijuhatajaga kooskõlastatult ühte õppepäeva olümpiaadiks valmistumiseks.

§ 19. Ülekoooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

- (1) Õppetöö mitmekesistamine toimub lisaks igapäevastes õppetundides kasutatavale erinevatele õppemeetoditele ka läbi erinevate projektide. Olulisel kohal projektide läbiviimisel on meeskonnatöö, mille aluseks on efektiivne koostöö.
- (2) Ülekooolilised ja koolidevahelised ettevõtmised ning projektid toetavad kooli põhiväärtusi ning aitavad ellu viia õppe- ja kasvatustöö eesmärgi. Eesmärgiks on liita üheks tervikuks erinevad vanusegrupid, võimaldades kogeda ja tunnustada nooremate või vanemate koolikaaslaste andeid ja oskusi ning süvendada ühiseid väärtusi.

- (3) Projektid, tegevuspäevad ja ülekoolilised ettevõtmised kavandatakse nii, et need toetavad õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevusi üldpädevusi ja ainetevahelist lõimingu ning aitavad kaasa õpilaste praktiliste oskuste omandamisele ja karjäärivalikule. Ülekooliliste ettevõtmiste ja projektide käigus kasvatame õpilastes vastutustunnet ja austust kaaslaste vastu.
- (4) Ülekooliliste ettevõtmiste või projektide planeerimisel ja läbiviimisel osalevad, olenevalt ettevõtmise iseloomust, nii õpilasesindus kui õpilased ja kooli töötajad. Ülekoolilisi projekte võivad algatada õpilased õpilasesinduse kaudu, lapsevanemad, õpetajad ja kooli juhtkond.
- (5) Ülekoolilisi ja koolidevahelisi projekte kavandatakse üldjuhul enne õppeaasta algust. Projekte võib kavandada ka käesoleva õppeaasta jooksul lisanduva teabe alusel. Projekti alguses saadakse kinnitus kooli direktorilt rahastamiseks. Projekte tutvustatakse õppenõukogus või infopooltunnis ning esitatakse kinnitamiseks direktorile.
- (6) Üle-eestilistes või rahvusvahelistes projektides osalemise kavandavad töörühmad või klassijuhatajad. Projektid koos eelarvega kinnitab direktor. Kõikidel projektidel on kindlaks määratud projektijuht, kelle ülesanne on koostöös projektimeeskonnaga määratleda projekti eesmärgid, tegevus- ja ajakava, tegevused ja tulemused koos vastutajaga, planeerida vahendid ja kulutused ning projekti lõppedes ettevõtmise kajastamine ning tulemuste analüüs. Kokkuvõtte projekti läbiviimisest teeb projekti koordinaator õpetajate infominutites. Projektide läbiviimist kajastatakse kooli kodulehel.
- (7) Projektid keskenduvad läbivate teemade ja pädevuste rakendamisele.
- (8) Õppetööd ja õpilaste sotsiaalset arengut ning üldpädevuste kujundamist toetavad erinevad loome- ja ainerigid. Huvialategevuse planeerimisel koolis arvestatakse huviliste arvu ja koolipoolseid võimalusi (rahalisel vahendid, sobiv juhendaja). Koolis pakutavate huvialaringide eesmärgiks on õpilaste mõtlemise, esinemisjulguse, eneseväljendusoskuse, loomingulisuse, vastutusvõime kujunemise toetamine ja arendamine.

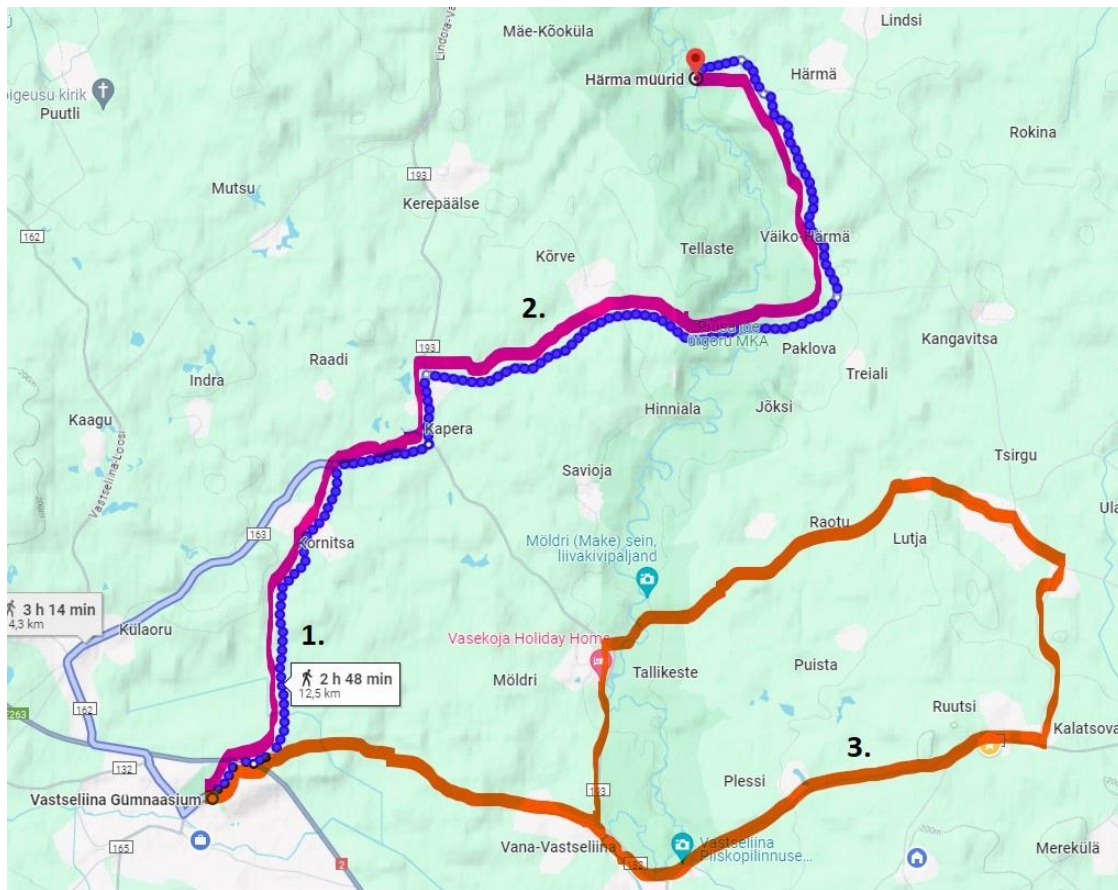
§ 20. Õppekava rakendamist toetavad ülekoolilised üritused

- (1) Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatakse koolis tegevused, mida kirjeldatakse konkreetsemalt kooli üldtööplaanis.
- (2) Tegevused õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandab direktor, kaasates selleks kõiki kooli töötajaid.
- (3) Ülekoolilised õppekava rakendamist toetavad tegevused on järgmised:

- 1) õppekäigud ja ekskursioonid, mis toetavad ainevaldkonnaülest pädevuste kujunemist (näiteks kirjanduslikud õppekursioonid vastavalt koolis kinnitatud plaanile; loodusvaldkonna õppekäigud vastavalt KIK-i projektidele, ajalootunnid ning vastavad töötod Vastseliina Piiskopilinnuses jms);
- 2) õpilaskonverents uurimistöde tutvustamiseks;
- 3) traditsioonilised ülekoolilised üritused, mis toimuvad igal aastal: (kogukondlik karjäärpäev, kevadkontsert, rebaste ristimine, tutipäev, õpetajate päev);
- 4) kooli ja kalendritähtpäevadega toimuvad üritused (aktused, jõulupeod, jõuluball, kooli juubeliüritused);
- 5) heategevusprojektid ja heategevusüritused;
- 6) spordiüritused;
- 7) õuesõppenädalad ja -tunnid;
- 8) Liikuma Kutsuva Kooli üritused;
- 9) loodusmatkad oma kodukoha looduse ja kultuuriväärtustega tutvumiseks.
Soovituslikud matkarajad IV kooliastmes on järgmised (kõik matkarajad algavad kooli juurest):

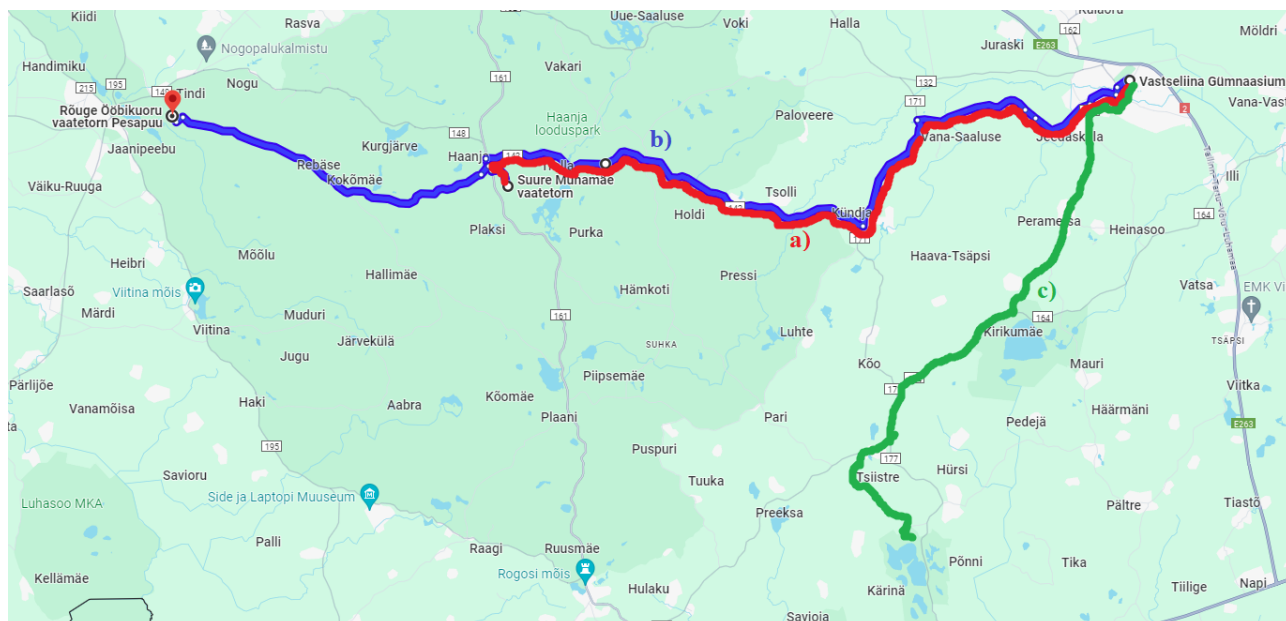
võimalikud jalgsimatkad:

- 1) Härma müürid- 12,5 km
  - a) Vastseliina- Kapera- Lindora- Härma müürid
  - b) Vastseliina- Kapera- Piusa Ürgoru Puhkekeskus- Härma müürid
- 2) Vastseliina- Möldri küla- Tsirgu küla- Ulaskova tsässon- Meremäe vaateplatvorm- Vastseliina

Võimalikud rattamatkad

- a) Vastseliina- Suur Munamägi 18 km
- b) Vastseliina- Rõuge Ööbikuorg 25 km
- c) Vastseliina Kisejärve 13,8 km

8. jagu

ÕPILASUURIMUSE VÕI PRAKTILISE TÖÖ KORRALDUS

§ 21. Üldsätted

- (1) Gümnaasiumis korraldab kool õpilastele õppekava läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva töö, milleks on uurimus või praktiline töö.
- (2) Uurimus on kirjalik töö, mis kajastab õpilase uurimistulemusi ja seisukohti. Uurimuses õpilane põhjendab probleemivalikut, annab ülevaate uurimuse taustast, püstitab uurimisküsimused, selgitab meetodi valikut, kajastab andmeid ja tõendusmaterjali kogumist, kirjeldab tulemusi ning esitab tulemuste analüüsi ja järeldused. Praktiline töö on õpilase poolt loodud teos, õpilasfirma, tehnoloogiline lahendus, õppematerjal või projekt. Praktilise töö juurde kuulub kirjalik selgitav osa, mis avab töö tausta, lähtealused ja eesmärgid ning kirjeldab kontseptuaalset lahendust, töö aktuaalsust, tööprotsessi ja töö tulemust.
- (3) Õpilasuurimus või praktiline töö sooritatakse IV kooliastmes, üldjuhul 11. klassis. Töö kuulub õpilase minimaalse kohustusliku õppekoormuse hulka, mille maht arvestatakse Vastseliina Gümnaasiumis ühe valikkursusena ehk 35 õppetunnina.
- (4) Õpilasuurimuse või praktilise töö tegemise toetamiseks õpivad õpilased ainekursusi „Uurimistöö alused“ ja „Informatika“.
- (5) Õpilasuurimuse või praktilise töö teema ning hinne kantakse gümnaasiumi lõputunnistusele.

§ 22. Uurimuse ja praktilise töö olemus ning põhietapid

- (1) Uurimuse ja praktilise töö eesmärgid:
  - a) arendada loovust, originaalsust, probleemi püstitamise ja lahendamise oskust;
  - b) arendada uuritava probleemi või loodava praktilise töö kohta taustinformatsiooni ja andmete kogumise ja analüüsimise oskust;
  - c) omandada teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskust;
  - d) arendada koostööoskust, suurendada iseseisvalt töötamise oskust;
  - e) suurendada õpilaste enesekindlust ja algatusvõimet;
  - f) täiendada sõnavara ja väljendusoskust;
  - g) suurendada oma tegevuse ja töö analüüsimise oskust;
  - h) parendada planeerimisoskust, täiendada esinemisoskust;
  - i) toetada uute ideede tekkimist ja teostamist.

- (2) Uurimust ja praktilist tööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.
- (3) Uurimuse ja praktilise töö koostamise põhietapid:
- a) teema valik;
  - b) plaani koostamine;
  - c) töö teostamine,
  - d) uurimuse vormistamine või praktilise töö kirjaliku selgitava osa kirjutamine ja vormistamine;
  - e) töö kaitsmine.

§ 23. Uurimuse ja praktilise töö teostamine ja kaitsmine

- (1) Uurimuse ja praktilise töö teostajaks on 11. klassi õpilane, kellele on toeks juhendaja. Uurimuse ja praktilise töö vastutav juhendaja on kooli töötaja. Lisaks võib kaasata juhendaja väljastpoolt kooli.
- (2) Õpilased esitavad 10. klassi kevadel 10. juuniks paber kandjal oma õpilasuurimuse või praktilise töö teema valiku, mille on allkirjastanud töö juhendaja.
- (3) Uurimuse ja praktilise töö teostaja kohustused:
- a) valib teema;
  - b) vastutab töö autorluse eest, järgib töö koostamisel autoriõiguste seadusi;
  - c) koostab töö teostamise plaani;
  - d) teostab töö;
  - e) vormistab uurimuse või kirjutab ja vormistab praktilise töö kirjaliku selgitava osa vastavalt juhendile;
  - f) kaitses töö;
  - g) peab kinni kokkulepitud tähtaegadest;
  - h) teeb koostööd juhendajaga igas etapis.
- (4) 11. klassi õpilane esitab oma tööst digitaalse versiooni 10. veebruariks õppejuhi e-posti aadressile.
- (5) Vabariigi aastapäeva eel toimuval õpilaskonverentsil esitlevad 11. klassi õpilased oma tööd III ja IV kooliastme õpilastele. Selleks koostavad nad esitluse ning esinevad kuni 10 minutit kestva ettekandega.
- (6) Tööde esitamise tähtaeg ja kaitsmiskuupäev kinnitatakse kooli üldtööplaanis ning tähtajad teeb õpilastele teatavaks klassijuhataja. Täiendatud ja lõplikult vormistatud töö tuleb esitada paber kandjal kooli kantseelisse ning digitaalselt õppejuhile.

- (7) Õpilasuurimus ja praktilise töö kirjalik osa koostatakse ja vormistatakse vastavalt koolis kehtivale juhendile.
- (8) Õpilasuurimust ja praktilist tööd hinnatakse numbriliselt viiepallisüsteemis. Töö hindamisel võetakse arvesse töö uurimuslikkust, objektiivsust, terviklikkust. Kaitsmisel annab tööle hinnangu ka juhendaja.
- (9) Uurimused ja praktilised tööd säilitatakse kooli raamatukogus. Praktiline töö tagastatakse autorile, kui töö tegemiseks on kasutatud õpilase/lapsevanema poolt soetatud materjale ja/või vahendeid.

9. jagu

HINDAMINE NING KLASSI JA GÜMNAASIUMI LÕPETAMINE

§ 24. Hindamise korraldus

- (1) Hindamise eesmärk Vastseliina Gümnaasiumis on:
  - 1) toetada õpilase arengut;
  - 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
  - 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
  - 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
  - 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
  - 6) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.
- (2) Hindamine on süstemaatiline teabekogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.
- (3) Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse hindeid viiepallisüsteemis. Soovitav on kasutada hindamisel õpilase motiveerimiseks märki „+“ ja „-“ (v.a. kokkuvõtval hindamisel).
- (4) Muusikas, kunstis, kehalises kasvatuses arvestatakse õpitulemuste arvestuslikul hindamisel ka õpilase individuaalset arengut.

- (5) Valikainete kursustel „Võrukeelne kirjandus”, „Riigikaitseõpetus”, „Tantsu- ja draamaõpetus”, „Informaatika”, „Karjääriõpetus”, „Joonestamine“ on kasutusel arvestuslik hindamine.
- (6) Iga aineõpetaja fikseerib oma hindamise põhimõtted ainekavas, mis peab vastavuses olema kooli õppekava nõuetega.
- (7) Õpilane saab aineõpetajalt ainekursuse esimesel tunnil teada ainenõuded: mida ja millal antud õppeaines hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.
- (8) Vastseliina Gümnaasiumis on kasutusel elektronpäevik (eKool), kuhu sisestatakse andmed õpilase kohta, kolme õppeaasta kursusehinded, kooliastme hinded ning eksamihinded.
- (9) Õpilane saab oma hinnete kohta teavet aineõpetajatelt, klassijuhatajalt ja eKooli vahendusel. Lapsevanemal või eestkostjal on õigus saada teavet oma lapse hinnete kohta õpetajatelt, klassijuhatajalt või eKooli vahendusel.
- (10) Õpilasele, kelle vanemal puudub eKooli kasutamise võimalus, saadetakse kord kuus klassijuhataja poolt koju väljaprintitud hinneteleht.
- (11) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning oma hinnete kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule.
- (12) Hindamise korraldus ning õpilaste ja vanemate hinnetest ja hinnangutest teavitamise kord sätestatakse kooli kodukorras ning hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord määratakse kooli õppekavas.

§ 25. Kujundav hindamine

- (1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
- (2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeaine õpitulemuste saavutamise, üldpädevuste arengu, gümnaasiumi lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute ning läbivate teemade õppe kohta. Kogu õppepäeva vältel

annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

- (3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni ja suunata õpilast ennastjuhtivale õppimisele.
- (4) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

§ 26. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

- (1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse numbriliste hinnetega viie palli süsteemis.
- (2) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga «nõrk».
- (3) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga «puudulik» või «nõrk» või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Igale esitlusele/töele/tegevusele on järeltöö võimalus kuni 10-päeva jooksul aineõpetaja poolt määratud ajal (ka õpilasele sobival, tunnivabal ajal). Järelevastamist ja järeltööd hinnatakse viiepallisüsteemis. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise korra sätestab õpetaja ainekavas.

§ 27. Hinded viiepallisüsteemis

- (1) Hindamisel viiepallisüsteemis on soovitatav õpilaste motiveerimiseks kasutada „+” ja „-” märke (va kokkuvõtavad kursuse-, kooliastme ja eksamihinded ning õpilasuurimuse või praktilise töö hinded).
- (2) Hindegaga „väga hea“ hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi õpitulemus), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav.

- 1) hindegas „5+” hinnatakse suurepärast õpitulemust, milles pole ühtegi viga s.t. õpilane on saanud 100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
  - 2) hindegas „5” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 95%-99% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
  - 3) hindegas „5-” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 90%-94% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
- (3) Hindegas „hea“ hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi.
- 1) hindegas „4+” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 86%-89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
  - 2) hindegas „4” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 80%-85% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
  - 3) hindegas „4-” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 75%-79% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
- (4) Hindegas „rahuldav“ hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu.
- 1) hindegas „3+” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 70%-74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
  - 2) hindegas „3” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 56%-69% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
  - 3) hindegas „3-” hinnatakse õpitulemust, milles õpilane on saanud 50%-55% maksimaalselt võimalikust punktide arvust;
- (5) Hindegas „2“ („puudulik“) hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegas „2“, kui õpilane on saanud 20–49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- (6) Hindegas „1“ („nõrk“) hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegas «1», kui õpilane on saanud 0–19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

§ 28. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord

- (1) Kui õpilane on puudunud töö toimumise päeval, või on jätnud oma tööülesanded sooritamata, siis tehakse eKooli sissekanne „0”, mis märgistab tegemata tööd. Tegemata töö tuleb õpilasel sooritada alates koolitulemise ajast kokkuleppel aineõpetajaga 10 koolipäeva jooksul.

- (2) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega „nõrk”.
- (3) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik”, „nõrk” või „0”, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks 10 koolipäeva jooksul pärast õpilase koolitulekut.
- (4) Õpetaja ei arvesta hindamisel asjaoluga, et hinne on saadud järelevastamise või järeltöö kaudu. Järelevastamise või järeltöö sooritamise meetodi valib õpetaja lähtuvalt hinnatavast õpitulemusest.
- (5) Järelevastamise või järeltöö asendab eelneva hinne, tingimusel, et järelevastamise või järeltöö käigus saadud hinne on eelmisest tulemusest parem.
- (6) Koolis järgitakse põhimõtet, et õpilaste soovi õppida tuleb toetada kogu aeg ning eriti toetatakse õppimist, mis püüdleb senisest parema tulemuse suunas. Tervitav on õpilase tahe omandada kõik õppekavaga ette nähtud õpitulemused, mis väljendub soovis parandada kõiki viiest madalaimaid hindeid.
- (7) Järelevastamise või järeltöö sooritamise eest saadud hinnet saab õpilane vaidlustada vastavalt hinne vaidlustamise korrale.

§ 29. Gümnaasiumi õpilase käitumise hindamine

- (1) Õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud annavad tagasisidet õpilase käitumisele, et toetada tema väärtushoiakute ja üldtunnustatud kõlblus- ja käitumisnormide kujunemist ning kooli kodukorra nõuete täitmist.
- (2) Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra ja koolikohustuse täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis.
- (3) Koondhinnang antakse õpilase käitumisele kahel hindamisperioodil. Esimene hindamisperiood toimub viimasel koolipäeval enne jõuluvahetust ja teine õppeperioodi lõpus üldtööplaanis määratud ajal.
- (4) Käitumist hinnatakse hinnetega „eeskujulik”, „hea”, „rahuldav” ja „mitterahuldav”.
- (5) Käitumishindega „eeskujulik“ hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes ei hiline ainetundidesse ja kes täidab eeskujulikult ning järjepidevalt koolikohustust ja kooli kodukorra nõudeid.

- (6) Käitumishindega „hea“ hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, täidab koolikohustust ning kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel esineb selles üksikuid puudujääke.
- (7) Käitumishindega „rahuldav“ hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab üldiselt kooli kodukorra nõudeid ja koolikohustust, kuid kellel on esinenud eksimusi (käitumist puudutav märkus eKoolis või õpilaspäevikus, mistõttu ta vajab õpetajate tähelepanu ning suunamist).
- (8) Käitumishindega „mitterahuldav“ hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, koolikohustust, ei järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ega allu õpetajate nõudmistele. Õpilase käitumine hinnatakse „mitterahuldavaks“ ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.
- (9) Klassijuhataja tutvustab õpilastele üldist käitumise hindamise korraldust õppeaasta algul. Käitumise hindamise põhimõtteid ja kriteeriume oma aines tutvustab aineõpetaja õppeaasta esimestel tundidel või koostab koostöös õpilastega klassi reeglid. Käitumist hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega. Kõik klassi õpetavad aineõpetajad fikseerivad oma hinnangu eKoolis. Klassijuhataja arvamusel on otsustav kaal kokkuvõtivate hinnangute määramisel.

§ 30. Hinde vaidlustamine

- (1) Õpilasel ja lapsevanemal on õigus saada selgitusi väljapandud hinde õigsuse kohta, selleks pöördub ta esmalt:
  - a) aineõpetaja poole, kes selgitab hinde või hinnangu kujunemise protsessi;
  - b) kui õpilane või lapsevanem ei nõustu aineõpetaja selgitustega, on tal õigus pöörduda klassijuhataja poole, kes organiseerib ümarlaua hinde vaidlustamise kohta lapsevanema, õpilase ja aineõpetajaga;
  - c) kui õpilane või lapsevanem ei nõustu ümarlaua tulemustega, siis organiseerib klassijuhataja hinde vaidlustamise kooli juhtkonna juures.
- (2) Hindamise ja hinde panekuga seotud probleemid lahendatakse kindlasti kooli siseselt.

§ 31. Kokkuvõttev hindamine, klassikursuse ja gümnaasiumi lõpetamine

- (1) Õpilase õpitulemusi õppeaines hinnatakse kokkuvõtvalt kursusehinnetega viie palli süsteemis ning kursusehinnete alusel kooliastmehinnetega viie palli süsteemis.
- (2) Kool võib valikkursuste hindamisel kasutada hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“, neid hinnanguid ei teisendata viie palli süsteemi.

- (3) Kui kursusehinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata õpetajaga kokkulepitud ajaks, loetakse antud kursuse vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk“.
- (4) 10. ja 11. klassis viiakse üle järgmisesse klassi õpilane, keda on hinnatud kõikides õppeainetes vähemalt rahuldavalt. Erandjuhul võib õpilase üle viia järgmisse klassi, kui tal on kuni kahes õppeaines alla poolte kursusehinnetes välja pandud „nõrk“ või „puudulik“.
- (5) Gümnaasiumis jäetakse täiendavale õppetööle õpilane, kellel on mitterahuldavaid kursusehindeid õppeperioodi lõpus. Täiendavat õppetööd on võimalik sooritada kuni 31. augustini. Üldjuhul peab olema täiendav õppetöö sooritatud enne viimast õppeaasta õppenõukogu.
- (6) Gümnaasiumiastmel õppivaid õpilasi ei jäeta üldjuhul klassikursust kordama, va tervislikel põhjustel, kui õpilane on selleks soovi avaldanud.
- (7) Kooliastmehinne pannakse välja õppeaine 10.–12. klassi kursusehinnete alusel viie palli süsteemis. Kooliastme hinde väljapanekul teeb lõpliku otsuse õpetaja arvestades kõiki kursusehindeid. Kooliastmehinde kujunemisel võib õpetaja määravamaks lugeda viimase kooliaasta kursusehindeid.
- (8) Kokkuvõtva hindamisena mõistetakse ka teadmiste ja oskuste tõendamist juhul, kui kool arvestab kooli õppekava välist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana (õppekava § 25).

§ 32. Täiendavad alused gümnaasiumist väljaarvamiseks

- (1) Õpilane arvatakse gümnaasiumist välja, kui õpilane korduvalt rikub:
  - 1) õppet puudumisest teavitamise korda;
  - 2) kooli rajatiste, ruumide, raamatukogu, õppe-, spordi-, tehniliste ja muude vahendite tasuta kasutamise korda õppekavavälises tegevuses;
  - 3) vaimset või füüsilist turvalisust ohustavate olukordade ennetamise, neile reageerimise, juhtumitest teavitamise, nende juhtumite lahendamise korda;
  - 4) õpilaspileti kasutamise korda.
- (2) Õpilane arvatakse koolist välja, kui ta kasutab korduvalt esemeid või aineid viisil, mis toovad kaasa esemete või ainete hoiule võtmise.

§ 33. Gümnaasiumi lõpetamine

- (1) Gümnaasiumi lõputunnistuse annab gümnaasium õpilasele:

- 1) kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad, valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;
  - 2) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele riigieksamid;
  - 3) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele kooli õppekavas gümnaasiumi koolieksami;
  - 4) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö.
- (2) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus.

10. jagu

ÕPILASE TUNNUSTAMINE

§ 34. Kiituskirjaga „Väga hea õppimise eest“ tunnustamine

- (1) Kiituskirjaga „Väga hea õppimise eest“ tunnustatakse X– XI klasside õpilasi.
- (2) Gümnaasiumi õpilast tunnustatakse kooli õppenõukogu otsusel kiituskirjaga «Väga hea õppimise eest», kui tema õppeaasta kursusehinded on „4“ ja „5“ ning kelle kursusehinnete mõtteline koondhinne on „5“ või arvestatud. Arvesse läheb ka uurimistöö või praktilise töö hinne, mis peavad olema „5“.
- (3) Ettepaneku õpilase tunnustamiseks teeb klassijuhataja.

§ 35. Kiituskirjaga „Väga heade tulemuste eest üksikus õppeaines“ tunnustamine

- (1) Kiituskirjaga „Väga heade tulemuste eest üksikus õppeaines“ tunnustatakse kooli õppenõukogu otsusel XII klassi õpilasi, kes on saavutanud väga häid tulemusi ühes või mitmes õppeaines. Nende õppeainete kooliastmehinne peab olema „5“ ja nende ainete kursuse hinded X, XI ja XII klassis peavad olema $\frac{2}{3}$ juhul „5“ ning koolieksami hinne on „5“. Ülejäänud õppeainetes edasijõudmine peab olema vähemalt rahuldav.
- (2) Ettepaneku õpilase tunnustamiseks teeb aineõpetaja.

§ 36. Kuld- ja hõbemedaliga tunnustamine

- (1) Kulmedaliga tunnustatakse gümnaasiumilõpetajat, kelle kõigi õppeainete kooliastmehinne on „väga hea“.
- (2) Hõbemedaliga tunnustatakse gümnaasiumilõpetajat, kellel kuni kahe õppeaines on kooliastmehinne vähemalt „hea“ ja ülejäänud õppeainetes „väga hea“.
- (3) Õppenõukogu otsusel võib anda gümnaasiumilõpetajale võimaluse enne eksamiperioodi algust parandada ühes aines kooliastmehinnet.
- (4) Ettepaneku õppenõukogule õpilase kuld- või hõbemedaliga tunnustamiseks teeb klassijuhataja ning autasustamise otsustab kooli õppenõukogu.

§ 37. Vastseliina Gümnaasiumi tänu- ja kiituskirjaga tunnustamine

- (1) Vastseliina Gümnaasiumi tänukirjaga tunnustatakse Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel silmapaistvalt ühiskondlikult aktiivset õpilast, kelle õppeedukus on võimetekohane ja käitumine vähemalt rahuldav. Ettepaneku õpilase tunnustamiseks teeb klassijuhataja.
- (2) Gümnaasiumiõpilast tunnustatakse kooli kiituskirjaga „Väga hea ja hea õppimise eest“ õppeperioodi lõpul, kui tema kursuste hinded kõikides õppeainetes on „5“ ja „4“ või üks kursusehinne on rahuldav (muusika, kunst või kehaline kasvatus).
- (3) XII klassi õpilast tunnustatakse kooli kiituskirjaga „Väga hea ja hea õppimise eest“ kooli lõpetamisel, kui tema kooliastme hinded kõikides õppeainetes on „4“ ja „5“ või üks „3“ (muusika, kunst või kehaline kasvatus).
- (4) Gümnaasiumi õpilast tunnustatakse kooli kiituskirjaga „Koolikohustuse eeskujuliku täitmise eest“ iga trimestri lõpul, kui ta pole trimestri jooksul puudunud koolist ühtegi õppetundi (va juhud, mil õpilane on puudunud koolist kooli esindamise tõttu).

§ 38. Direktori käskkirjaga tunnustamine

- (1) Vastseliina Gümnaasiumi direktori käskkirjaga ning õppeperioodi lõpul kooli tänukirjaga tunnustatakse maakondlikel aineolümpiaadidel, -konkurssidel ja võistlustel esimese kolme hulka tulnud õpilasi ning vabariiklikel võistlustel edukalt esinenud õpilasi. Ettepaneku tunnustamiseks teeb klassijuhataja või aineõpetaja.
- (2) Vastseliina Gümnaasiumi direktori käskkirjaga tunnustatakse maakondlikel spordivõistlustel esimese kolme hulka tulnud õpilasi ning vabariiklikel võistlustel edukalt esinenud õpilasi. Ettepaneku tunnustamiseks teeb klassijuhataja ja / või aineõpetaja.

- (3) Vastseliina Gümnaasiumi direktori käskkirjaga tunnustatakse õpilast mõne muu tunnustust vääriva teo eest. Ettepaneku tunnustamiseks teeb klassijuhataja ja / või aineõpetaja.

11. jagu

HARIDUSLIKU ERIVAJADUSEGA ÕPILASTE ÕPPE KORRALDUS

§ 39. Hariduslike erivajadustega õpilased ja nende arengu toetamine

- (1) Koolis on kesksel kohal õpilane. Et toetada õpilase haridusteed, arvestatakse õppekorralduse kujundamisel õpilaste erinevate võimetega, mis on vajalik selleks, et tagada kõigi õpilaste edasijõudmine.
- (2) Igal kooli õpilasel on õigus pöörduda kõigi oma probleemide, ettepanekute ja soovidega klassijuhataja, aineõpetaja, tugispetsialistide, õpilasesinduse, kooli juhtkonna ja hoolekogu poole.
- (3) Kool lähtub õppe korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest. Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös.
- (4) Kool pakub õpilastele tunnivälisel ajal konsultatsioone õppeaines silmaringi avardamiseks ja süvateadmiste arendamiseks või õpiprobleemide ületamiseks. Konsultatsioonide ajagraafik avalikustatakse kooli kodulehel.
- (5) Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega õpetajad ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes.
- (6) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks võib kasutada valikainetele mõeldud tunniressurssi.
- (7) Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib kool teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanemad. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava (IÕK).

- (8) Kool pakub õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, üldist tuge, so individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialistide teenust.
- (9) Direktor määrab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija, kelle ülesandeks on korraldada koolisisesest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks, ning koordineerida koolivälises võrgustikutöös osalemist.
- (10) Tervislikel põhjustel koduõppel olevale õpilasele koostatakse individuaalne õppekava ning tema koormust võib vähendada kuni kaheksa kursuse võrra iga arvestusliku koduõppel viibitud õppeaasta kohta.
- (11) Haridusliku erivajadusega õpilasele võib riigieksamiteks taotleda eritingimusi, mis tähendavad õpilase jaoks eksami just tema võimetele vastavaks kohandamist. Eksami korralduses ja/või sooritamise viisis tehakse õpilase erivajaduse tõttu tema jaoks muudatusi. Eritingimusi riigieksamil võib taotleda, kui õpilane on võimeline saavutama ettenähtud õpitulemusi klassikaaslastega võrdväärset tasemel, kuid vajab selleks oma erivajadusest tulenevalt kauem aega, teistsugust töövormi vms. Üldjuhul võimaldatakse eksamineerimiseks eritingimusi õpilasele, kes on haridusliku erivajaduse tõttu toetatud ka igapäevases õppetöös ning kelle erivajaduse olemasolu kohta on märge Eesti Hariduse Infosüsteemis.

§ 40. Andeka õpilase juhendamine

- (1) Andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.
- (2) Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse pedagoogilis-psühholoogilisest hindamisest, spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest maakondlikel, üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning oma valdkonna ekspertide hinnangutest.
- (3) Andekatega tegelemise initsiatiiv tuleb õpetajalt, kes selgitab välja ainealaselt tugevad õpilased. Loomingulistes valdkondades korraldatakse koolis näitusi, kaasatakse ka erivajadustega lapsi. Aineõpetajad keskenduvad peaaesjalikult ainealaselt andekatega, huvijuht aga õpilastega, kes on sotsiaalselt aktiivsed.

- (4) Kui ilmneb õpilase andekus, tagatakse talle koolis individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate või teiste spetsialistide poolt haridusprogrammide või haridusasutuste kaudu.
- (5) Andekale õpilasele pakutakse võimalusi olümpiaadidel, võistlustel ja konkurssidel osalemiseks ning tagatakse vastav ettevalmistus ja võimalus õppimiseks Tartu Ülikooli Teaduskooli kursustel ja õpikodades ning huvikoolides.
- (6) Õpilaste motiveerimisel lähtub õpetaja õpilase tugevatest külgedest ja huvist. Andekat õpilast tunnustatakse aktiivse osavõtu eest.

12. jagu

ÕPILASTE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS

§ 41. Üldsätted

- (1) Õpilaste teavitamine toimub kooli kodukorras sätestatud korra kohaselt. Teavitamisel juhendatakse ja järgitakse kehtivat seadusandlust.
- (2) Kool tagab õpilasele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes.
- (3) Koolikorraldust reguleerivad dokumendid on kättesaadavad kooli kodulehel ning paber kandjal on võimalik tutvuda kooli raamatukogus.
- (4) Vähemalt kord aastas kutsub direktor kokku lastevanemate üldkoosoleku ja klassijuhataja oma klassi lastevanemate koosoleku.
- (5) Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse koolis välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.
- (6) Vähemalt üks kord õppeaastas toimub õpilasega arenguvestlus, mille põhjal lepatakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides
- (7) Kooli kodulehe, eKooli, õpilaspäeviku ja klassijuhataja abiga tagatakse õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavus õppe- ja kasvatustöö korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud

õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri alguses. Õpilaste teadmiste-oskuste hinded ja märkused õppe-kasvatustöö kohta on kättesaadavad õpilaspäeviku ja eKooli kaudu.

- (8) Õpilasel on võimalus saada õppekorralduse kohta infot ja nõuandeid direktorilt ning vahetult aineõpetajatelt konsultatsiooniaegadel või kokkuleppel.

13. jagu

KARJÄÄRIÕPPE, KARJÄÄRIINFO JA NÕUSTAMISE KORRALDUS

§ 42. Üldsätted

- (1) Karjääriõustamisega koolis aidatakse õpilasel arendada teadlikult iseennast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja edasiõppimise võimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjäärioskuste tegemist ja eneseteostust.
- (2) Karjääriõpetuse peateemadeks on:
  - 1) enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel;
  - 2) õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmaõppimine;
  - 3) karjääri planeerimine ja otsustamine.
- (3) Kool korraldab õpilaste teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.
- (4) Karjääriõpe on osa õppeprotsessist, milles osaledes õpilane arendab teadlikkust iseendast ning omandab teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest. Karjääriõppe tulemusena kujunevad õpilasel hoiakud, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, iseseisvate ja teadlike karjääriotsuste tegemist ning valmisolekut elukestvaks õppeks.
- (5) Karjääriõpe toimub läbiva teemana „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ kõikides klassides ja lõimituna kõikidesse õppeainetesse ning on konkreetsete tegevustena planeeritud ja kirjeldatud ainekavades.
- (6) Karjääri kujundamist toetab valikkursus „Karjääriõpetus“.
- (7) Lisaks on karjääriõpe lõimitud tunniväliste sündmuste ja tegevustega: infopäevad, infomessid, karjääripäevad, kooli huvialaringid jne, mille kaudu saavad õpilased toetust karjääriotsuste ja eneseteostuse planeerimiseks.

- (8) Karjääriinfot edastavad, karjääriõpet ja karjääriõppega seotud üritusi korraldavad klassijuhatajad ja aineõpetajad. Karjääriõppe hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine edasiõppimise kohta.
- (9) Koolis kuuluvad karjääriteenuste süsteemi:
- 1) erinevate õppimisvõimaluste tutvustamine klassijuhataja infotundides ning erinevates ainetundides (eriti ühiskonnaõpetuse tundides);
  - 2) silmaringi laiendamine, külastades vastavasisulisi üritusi: messid, õppeasutuste lahtiste uste päevad, karjääripäev maakonnas;
  - 3) õppekäikude korraldamine erinevatesse ettevõtetesse;
  - 4) kohtumiste korraldamine erinevate spetsialistide, teiste koolide esindajate, vilistlastega;
  - 5) maakonna karjäärinõustaja juhendamisel kutsesobivustestide täitmine, õpiplaani koostamine ning rollimängud;
  - 6) kogukondlik karjääripäev.
- (10) Karjääriteenuste pakkumisel on kooli koostööpartneriks Eesti Töötukassa, kes viib koolis läbi karjäärinõustamise nädalaid. 11. ja 12. klassile viiakse läbi grupinõustamine ning lisaks 12. klassi õpilastele veel individuaalsed nõustamised. Vajadusel lepatakse kokku korduskohtumine.
- (11) Koolis nõustavad õpilasi lisaks vastavalt oma pädevustele sotsiaalpedagoog, ühiskonnaõpetuse õpetaja ning ka aineõpetajad ja klassijuhatajad.

14. jagu

ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED

§ 43. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

- (1) Õpetajate koostöö eesmärgiks on õppekavas kirjeldatud taotletavate õpitulemusteni/pädevusteni jõudmine õppe- ja kasvatusgevuse kaudu, lähtudes õpiväljunditest, etteantud ajast ning ainevaldkonnakavades kirjeldatud õppesisust ja õpitegevusest.
- (2) Õpetajate koostöö kui protsess on ehitatud üles võrdsele positsioonile, usaldusele ning sisemisele tahtele. Koostöö toimib ideede tasandil ning nii eesmärgid, planeerimine, otsustamine kui ka läbiviimine on sageli ühine. Pikaajaline protsess on igapäevatöö osa ning pole orienteeritud niivõrd hetkelistele lahendustele, kuivõrd ühisele teadmiste loomisele ja suhetele.

- (3) Õpetajate koostöös on eesmärk teemakeskse lõimingu rakendamise suunas, mis loob võimalusi temaatiliste tervikute loomiseks ja aineid siduvateks ühisteks tegevusteks. Samuti seatakse eesmärgiks siduda erinevate õppeainete sisu ning rakendada õppetöös võimalikult suurel määral praktilisi tegevusi. Õppetöö planeerimisel koostöös teiste õpetajatega lähtutakse õpilaste ea- ja jõukohasusest, riiklikust ja kooli õppekavast, arengukavast, kooli üldtööplaanist ja õppeaastaks püstitatud eesmärkidest.
- (4) Õpetaja töö planeerimine toimub kooli õppekava alusel lähtudes põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud üldistest põhimõtetest õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisele ja korraldamisele.
- (5) Õpetajal tuleb tagada õpiväljundite sidusus õppetöö mahu ja õppekorraldamisega.
- (6) Õpetaja määratleb õppeprotsessi kavandamisel esmalt eesmärgid, mida õppimise ja õpetamise kaudu soovitakse saavutada ja seejärel kavandab, kuidas eesmärkide saavutatust hinnata ja alles seejärel konkretiseerib õppesisu ja –meetodid.

§ 44. Õpetaja töökava

- (1) Õpetaja kujundab kooli õppekava alusel välja oma töökava, mis arvestab klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid võimeid ja kooli materiaalseid ressursse, kaasava hariduse põhimõtteid.
- (2) Töökava alusel toimub õppetöö õppetunnis. Töökava koostamine ja arendamine kuulub õpetaja kohustuste hulka.
- (3) Töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja materjale, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldtööplaani.
- (4) Õpetaja töökavad on vormistatud poolaastase/aastase kalenderplaanina.
- (5) Õpetaja töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, kasutatav õppevara ja lisamaterjal, oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise-hindamise aeg ning meetodid, lõiming teiste õppeainetega, läbivate teemade rakendumine.
- (6) Õpetaja võib vastavalt ainespetsiifikale oma töökava täiendada lisaalajaotustega.
- (7) Töökava alusel kavandab õpetaja iga konkreetse õppetunni, kus võimalusel arvestab ka õpilaste individuaalset võimekust. Õppetunni kava koostamise vormi valib õpetaja ise.
- (8) Õpetaja töökava on koostatud tööks kindlas klassikollektiivis. Õpetaja vastutab töökavas ettenähtud terviku õpetamise eest. Töökava on töö üldise planeerimise aluseks, kuid

õpetajal on, arvestades konkreetset situatsiooni, lubatud erandina kalduda töökavas planeeritust 10 kalendaarse õppepäeva ulatuses kõrvale. Suuremate kõrvalekallete puhul tuleb töö ümber planeerida.

- (9) Õppeaasta/trimestri algul teeb õpetaja oma töökava alusel õpilastele teatavaks õppeaines nõutavad õpitulemused, nende kontrollimise/hindamise aja ja vormi ning kokkuvõtva hinde kujunemise põhimõtted. Samas teeb õpetaja teatavaks konsultatsioonide, järelevastamise ja järeltööde sooritamise tingimused.
- (10) Õpetaja esitab töökava õppejuhile elektroonselt enne õppeaasta/trimestri algust.

15. jagu

KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

§ 45. Kooli õppekava muutmise algatamine

- (1) Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mida muudetakse ja täiendatakse vastavalt vajadusele.
- (2) Kui kooli õppekava uuendamine või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides või tuleneb vajadusest ajakohastada, siis algatab kooli õppekava muutmise direktor.
- (3) Kooli õppekava arendamisel ja uuendamisel on oluline pidev õpilaste õpihuvi hoidmine, kaasaegsete õpikäsituste rakendamise tagamine, elukeskse ja innovatiivse õppeprotsessi kujundamine, ühiskonnas toimivate muutustega arvestamine
- (4) Muudel juhtudel toimub kooli õppekava muutmine direktorile esitatud avalduse alusel. Direktor kaasab õppekava muutmise protsessi õpilaste, vanemate ja teiste huvigruppide esindajaid. Ühiselt otsustatakse õppekava uuendamise või täiendamise vajadus kaalutluse alusel.

§ 46. Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine ja õppekava kehtestamine

- (1) Kooli õppekava koostamisel ja muudatuste ettevalmistamisel osalevad kõik koolis õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud ning vajadusel teised koolitöötajad.
- (2) Kooli õppekava koostamine ja arendamine toimub õpilaste ja õpetajate, õpetajate ja juhtkonna, kooli hoolekogu, kooli ja lastevanemate, kooli omaniku, teiste õppeasutuste ja

organisatsioonide koostöös riikliku õppekava üldosa mõtestamisel ja ainekavade koostamisel.

- (3) Kooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.
- (4) Kooli õppekava koostamisel ja arendamisel kasutatakse erinevaid töövorme. Kooli direktor esitab uuendatud õppekava õppenõukogule, hoolekogule, õpilasesindusele arvamuse avaldamiseks.
- (5) Direktor vaatab saadud arvamused läbi ja otsustab arvestamise või mitteamarvestamise.
- (6) Kooli õppekava kehtestab direktor.
- (7) Kool avalikustab kooli õppekava kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks paberkandjal.